
იმერეთის რეგიონის განვითარების სტრატეგია

2014–2021

ქუთაისი, 2014

I. შესავალი

იმერეთის რეგიონის განვითარების სტრატეგია შემუშავდა იმერეთის სამხარეო საკონსულტაციო საბჭოს მიერ, სადაც წარმოდგენილი იყვნენ ყველა თვითმმართველი ერთეულის წარმომადგენლები. აგრეთვე, მონაწილეობა მიიღეს ექსპერტებმა, სამოქალაქო სექტორისა და ბიზნესის სფეროს წარმომადგენლებმა.

სტრატეგიის შემუშავების პროცესში ჩატარდა შეხვედრები. ინფორმაცია სტრატეგიის შემუშავების შესახებ და მისი სამუშაო ვერსიები განთავსებული იყო რეგიონში სახელმწიფო რწმუნებულის ოფიციალურ ვებ-გვერდსა და სოციალურ ქსელზე (ფეისბუქზე), სადაც ყველა დაინტერესებულ პირს თავისი მოსაზრების გამოთქმის საშუალება ჰქონდა. სამუშაოების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაცია გავრცელდა რეგიონში მოქმედი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით. სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის ადმინისტრაციას სტრატეგიის შემუშავების პროცესში კონსულტაციებს უწევდა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის განვითარების პროგრამა (UNDP).

იმერეთის რეგიონის განვითარების სტრატეგია მომზადდა საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 14 მაისის N936 განკარგულებით დამტკიცებული რეგიონის განვითარების სტრატეგიის შემუშავების სახელმძღვანელოში მოცემული მეთოდოლოგიის შესაბამისად. იმერეთის სტრატეგია შესაბამისობაშია საქართველოს რეგიონული განვითარების 2010-2017 წლების სახელმწიფო სტრატეგიასთან და 2015-2017 წლების საქართველოს რეგიონული განვითარების პროგრამასთან. სტრატეგიაში ასახულია იმერეთის რეგიონში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა, მიზნები, ამოცანები და რეგიონის განვითარების ხედვა. მისი განხორციელებისათვის მნიშვნელოვანია საჯარო და კერძო სექტორების პარტნიორობა, ცენტრალური, რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლების თანამშრომლობა და მოსახლეობის ჩართულობა.

სარჩევი

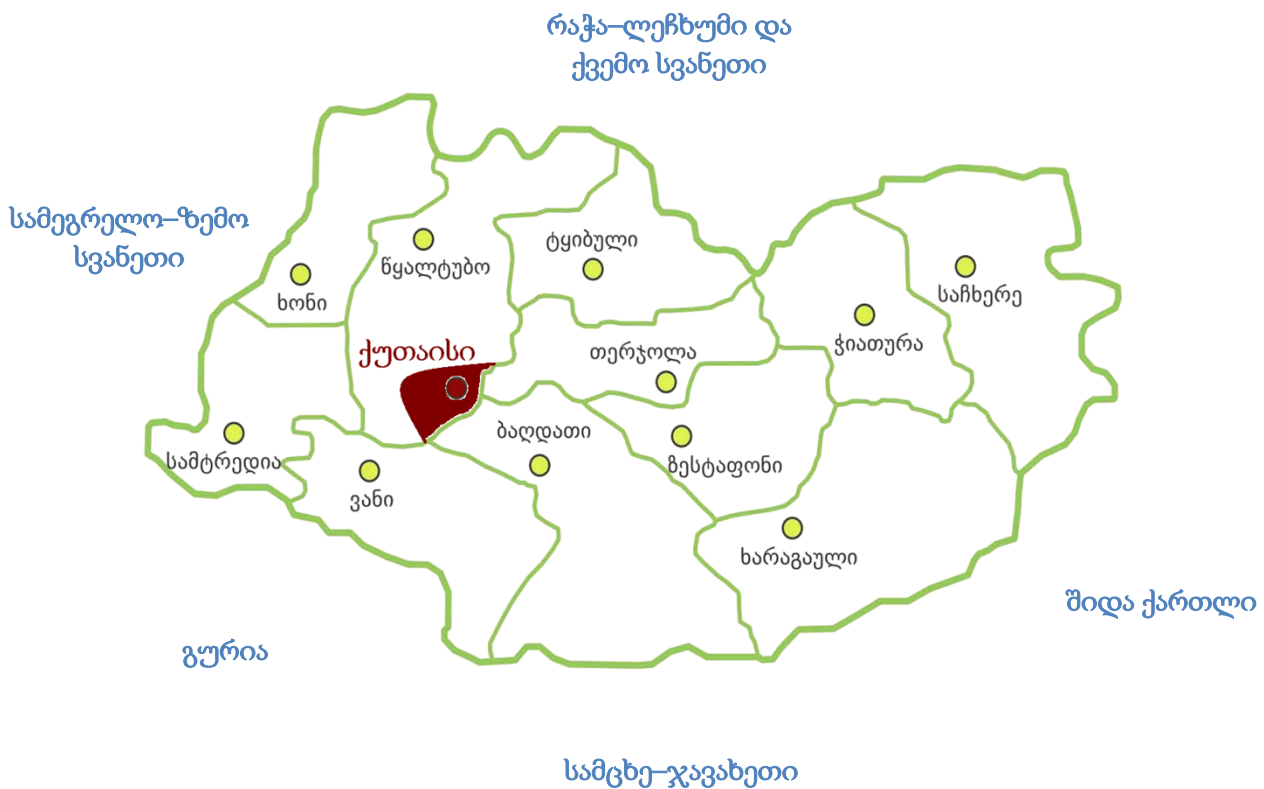
I.	შესავალი	2
II.	რეგიონის ზოგადი დახასიათება.....	5
III.	რეგიონის სოციალური განვითარება.....	6
IV.	რეგიონული ეკონომიკა და ინფრასტრუქტურა.....	13
V.	საბაზისო ინფრასტრუქტურა და საზოგადოებრივი მომსახურებები.....	27
VI.	გარემოს დაცვა.....	30
VII.	ხელისუფლება	32
VIII.	რეგიონის ფაქტობრივი ანალიზი (SWOT)	33
IX.	იმერეთის რეგიონის განვითარების ხედვა, პრიორიტეტული მიმართულებები, სტრატეგიული მიზნები და ამოცანები.....	39

II. რეგიონის ზოგადი დახასიათება

იმერეთის რეგიონი საქართველოს ცენტრალური ნაწილია. იგი დასავლეთ საქართველოს სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდებარეობს. იმერეთის რეგიონის ტერიტორიის ფართობი 6518,8 კვ.მ–ია და საქართველოს ტერიტორიის 9,4%-ს შეადგენს. მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით კი რეგიონს პირველი ადგილი უჭირავს, მისი მოსახლეობა 2014 წლისთვის 703,3 ათას კაცს შეადგენდა, რაც საქართველოს მოსახლეობის 15,7%-ია.

აღსანიშნავია, რომ იმერეთის რეგიონში საჩხერის მუნიციპალიტეტის 3 სოფელი ჯრია, პერევი და ჭურნალი მდებარეობს ოკუპირებულ ტერიტორიების გამყოფ ხაზთან.

რელიეფური მრავალფეროვნების გამო, იმერეთი პირობითად იყოფა ზემო და ქვემო იმერეთად, რომელიც აერთიანებს 12 მუნიციპალიტეტს: ქალაქ ქუთაისს, ბაღდათის, ვანის, ზესტაფონის, თერჯოლის, სამტრედიის, საჩხერის, ტყიბულის, ხარაგაულის, ხონის, წყალტუბოსა და ჭიათურის მუნიციპალიტეტებს. რეგიონში შედის 11 ქალაქი, 3 დაბა და 529 სოფელი. იმერეთის რეგიონის ადმინისტრაციული ცენტრი არის ქალაქი ქუთაისი, რომელიც ამავე დროს სახელმწიფოს საპარლამენტო ქალაქია.

იმერეთი ძირითადად მდებარეობს ზღვის ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატის ოლქში. აღსანიშნავია, რომ მხარის დაბალმთიან და საშუალომთიან ზონებში ზღვის გავლენა შესუსტებულია, მაგრამ დამახასიათებელია ნოტიო კლიმატი. აქ ზამთარი ცივია, ზაფხული კი შედარებით მშრალი და ცხელი. იანვრის თვის ტემპერატურა საშუალოდ +2°C, +5°C-ია, ხოლო ზაფხულში მაქსიმალური ტემპერატურა +38°C, +40°C. ნალექების რაოდენობა 1300-1800 მმ-ია. ნალექიან დღეთა რიცხვი საშუალოდ წელიწადში 150-ს შეადგენს. რეგიონი ფლორითა და ფაუნით მდიდარია. მის ტერიტორიაზე ტყის მასივებს 250 000 ჰა უჭირავს, რომელიც ძირითადად მთაგორიან ლანდშაფტზეა განფენილი. მაქსიმალური სიმაღლე ზღვის დონიდან 2850 მეტრია.

რეგიონი მდებარეობს სატრანსპორტო მაგისტრალის გასწვრივ და საზღვაო პორტებთან ახლოს (ბათუმი - 130 კმ., ფოთი - 102კმ.). ქალაქ ქუთაისის მუნიციპალიტეტიდან 15 კმ-ში მდებარეობს დავით აღმაშენებლის სახელობის აეროპორტი.

რეგიონი გამოირჩევა საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული ბუნებრივი რესურსების მრავალფეროვნებით ამაჟამად, იმერეთში 100-ზე მეტი მინერალურ-სანედლეულო რესურსების საბადოა აღრიცხული.

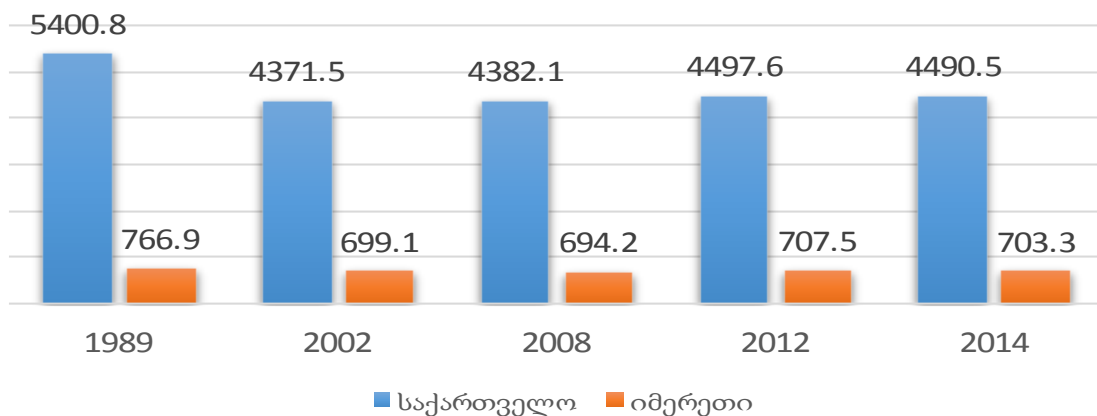
რეგიონში ხელსაყრელი ბუნებრივი პირობებია მძლავრი ენერგეტიკული ბაზის ჩამოსაყალიბებლად. ასევე, იმერეთის რეგიონს აქვს ძალიან დიდი პოტენციალი ტურიზმის, სოფლის მეურნეობისა და მრეწველობის განვითარებისათვის.

III. რეგიონის სოციალური განვითარება

მოსახლეობა, ცხოვრების დონე და სოციალური უზრუნველყოფა

იმერეთის მოსახლეობა 67,8 ათასი კაცით (9%) შემცირდა მოსახლეობის ბოლო ორ აღწერას (1989-2002 წ.წ.) შორის. რეგიონში მოსახლეობის შემცირების ტენდენცია გაგრძელდა 2008 წლისთვისაც. იმერეთის მოსახლეობა 13,3 ათასით გაიზარდა 2008 წლიდან 2012 წლამდე, თუმცა 2014 წლისთვის მოსახლეობა კვლავ შემცირებულია 4,5 ათასით. 2014 წლისთვის იმერეთის მოსახლეობის 48% ცხოვრობდა ქალაქად, 52%-სოფლად.

მოსახლეობის რიცხოვნობა (ათასი კაცი)

წყარო: საქსტატი

რეგიონის მოსახლეობის 28% ქ. ქუთაისში ცხოვრობს. 173 600 ადამიანი (25%) ცხოვრობს რეგიონის მთიან ნაწილში. ბოლო 12 წლის განმავლობაში მოსახლეობა უმნიშვნელოდ, მაგრამ მაინც მცირდება რეგიონის თითქმის ყველა მუნიციპალიტეტში, ქუთაისისა და საჩხერის მუნიციპალიტეტების გარდა.

რეგიონის მოსახლეობის დინამიკა ტერიტორიული ერთეულების მიხედვით (ათასი კაცი)

თვითმმართველი ერთეული	2002	2006	2008	2012	2013	2014
ქ. ქუთაისი	186,0	190,1	188,6	196,8	196,5	197,0
ბაღდათი	29,2	29,0	28,6	28,8	28,6	28,5
ვანი	34,5	34,2	33,7	33,8	33,6	33,5
ზესტაფონი	76,2	75,6	75,2	75,7	75,3	75,2

თერჯოლა	45,5	45,3	44,8	45,1	44,8	44,7
სამტრედია	60,5	60,4	59,9	60,8	60,3	60,1
საჩხერე	46,8	46,4	46,6	48,1	48,0	48,1
ტყიბული	31,2	30,6	30,2	30,1	29,8	29,5
წყალტუბო	73,9	73,9	73,2	74,1	73,6	73,5
ჭიათურა	56,3	55,6	55,0	55,3	54,9	54,9
ხარაგაული	27,9	27,6	27,4	27,4	27,2	27,1
ხონი	31,7	31,4	31,0	31,5	31,3	31,2
სულ	699,1	700,1	694,2	707,5	703,9	703,3

წყარო: საქსტატი

სტატისტიკური ინფორმაციის არარსებობის გამო რთულია რეგიონში არსებული სამუშაო ძალის რაოდენობაზე ლაპარაკი, მაგრამ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით იმერეთსა და რაჭა-ლეჩხუმში, ქვემო სვანეთის ჩათვლით ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა (სამუშაო ძალა) 2006 წელს 394.9 ათასიდან, 2013 წლისთვის 387.7 ათასამდე შემცირდა. ამავე პერიოდში, იგივე ტერიტორიაზე შემცირებულია სამუშაო ძალის გარეთ მყოფი მოსახლეობის რაოდენობაც 191.7 ათასიდან 167.0 ათასამდე. რეგიონში სკოლის მოსწავლეთა რაოდენობა მოსახლეობის 11%-ს შეადგენს. მიუხედავად იმისა, რომ ქორწინებათა რაოდენობა რეგიონის სოფლებსა და ქალაქებში დიდად არ განსხვავდება, 2011-2013 წლებში სოფლად უარყოფითი ბუნებრივი მატება აღინიშნა. ბოლო 10 წელია ქორწინებასთან ერთად რეგიონში იზრდება განქორწინებების რაოდენობაც. 2002 წლიდან 2013 წლამდე ეს უკანასკნელი 5-ჯერ და მეტად არის მომატებული. განქორწინებათა რაოდენობა მეტია ქალაქის კატეგორიის დასახლებებში.

რეგიონის ზოგიერთი ძირითადი დემოგრაფიული მაჩვენებელი (კაცი)

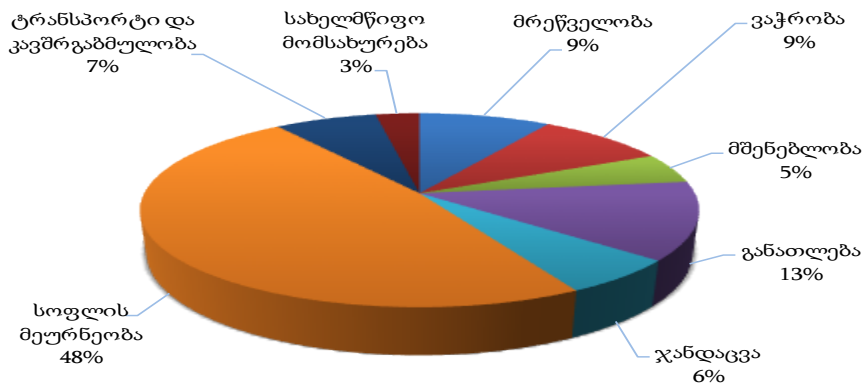
მაჩვენებელი	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2013
გარდაცვლილთა რიცხოვნობა	8980	9756	7797	7659	8726	9015	8691
ცოცხლად დაბადებულთა რიცხოვნობა	6809	7717	7131	8397	10041	8835	8496
ქორწინებათა რიცხოვნობა	1967	2683	3355	5243	5362	5058	5155
განქორწინებათა რიცხოვნობა	210	229	258	365	580	825	1175

წყარო: საქსტატი

ბოლო წლებში, რეგიონიდან შრომითი მიგრაცია დამახასიათებელია ისეთ ქვეყნებში, როგორცაა ესპანეთი, პორტუგალია, საბერძნეთი, იტალია და ნაწილობრივ დსთ-ის ქვეყნები. აღსანიშნავია, რომ ზოგადად მიგრაცია მნიშვნელოვნად მოქმედებს იმერეთის რეგიონში მოსახლეობის რაოდენობის შემცირებაზე.

რეგიონში მაღალია თვითდასაქმებულთა რიცხოვნობა, რაც ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის 63-65%-ს შეადგენს. ეს განპირობებულია საოჯახო მეურნეობებში სასოფლო-სამეურნეო სექტორის მაღალი ხვედრითი წილით. რეგიონში უმუშევრობის დონე სხვა რეგიონებთან შედარებით 2013 წელს 9,3 %-ია.

დასაქმებულთა განაწილება დარგებისა და სფეროების მიხედვით იმერეთში

წყარო: საქსტატი

შინამეურნეობების მიერ დეკლარირებული მონაცემების მიხედვით საშუალო თვიური შემოსავლები ერთ სულ მოსახლეზე 2011–2013 წლებში 190,2 ლარიდან 229,9 ლარამდე გაიზარდა. უნდა აღინიშნოს, რომ ეს მაჩვენებელი სოფლად უფრო მცირეა, ვიდრე ქალაქის ტიპის დასახლებებში.

რეგიონში 2014 წლის დეკემბრის მდგომარეობით სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ბაზაში რეგისტრირებულია 278 934 პირი (95 078 ოჯახი), ხოლო მათგან ფულადი სოციალური დახმარების -საარსებო შემწობის მიმღებია 76 628 პირი (26 792 ოჯახი).

რეგიონში ირიცხება 27374 იძულებით გადაადგილებული პირი (10 950 ოჯახი), რაც მოსახლეობის 1,5%-ს შეადგენს. აღნიშნული პირები რეგიონში ჩასახლებულნი არიან როგორც კომპაქტურად, ასევე ინდივიდუალურად.

იმერეთში მოსახლეობის მოწყვლადი ჯგუფებისთვის – მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისთვის, მოხუცებისა და შშმ პირებისთვის მოქმედებს სხვადასხვა ტიპის სოციალური სახლები. რეგიონი ნაკლებად არის უზრუნველყოფილი შშმ პირებისათვის ადაპტირებული ინფრასტრუქტურით, არ ხდება შესაბამისი სამშენებლო სტანდარტების დაცვა, რაც ხელს უშლის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მათ სათანადო ინტეგრირებას.

რეგიონში არსებობს სოციალური თავშესაფრების პრობლემა უსახლკაროდ დარჩენილთათვის მაშინ, როცა იმერეთის რეგიონის თორმეტივე მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულია ასეთი 1574 ოჯახი. მათი უმეტესობა (927 ოჯახი) რეგისტრირებულია ქ. ქუთაისში. მოქალაქეები დაზარალებულნი არიან სხვადასხვა მიზეზით: სტიქიური უბედურება (მეწყერი, ქარი, წყალდიდობა, დიდთოვლობა, მიწისძვრა, ხანძარი), საცხოვრებელი შენობა-ნაგებობის სიძველე, ოჯახური კონფლიქტები, იპოთეკით დაზარალებულები, ოჯახები, რომელთაც არასოდეს ჰქონიათ საცხოვრებელი ფართი და სხვა.

რეგიონში არსებობს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პანსიონატი ძეგრში, ხანდაზმულთა პანსიონატი, ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა მომსახურების დაწესებულება, დედათა და ბავშვთა თავშესაფარი, მიუსაფარი („ქუჩის ბავშვების“) დღის ცენტრი და კრიზისული სადღეღამისო ცენტრი ქუთაისში, აგრეთვე, მცირე საოჯახო ტიპის სახლები: ქუთაისში 4, ხონში, საჩხერეში, წყალტუბოში და დღის ცენტრები: ქუთაისში-6, თერჯოლაში-2, სამტრედიაში, საჩხერესა და ჭიათურაში.

ჯანმრთელობის დაცვა

რეგიონში ფუნქციონირებს 29 საავადმყოფო, რომელიც აღჭურვილია 1731 საწოლით (სსიპ „დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მონაცემები). საწოლებით უზრუნველყოფის მაჩვენებელი შეადგენს 246-ს 100 000 მოსახლეზე და ოდნავ ჩამორჩება ქვეყნის საშუალო მაჩვენებელს (258.5). იმერეთში დასაქმებულია 2416 ექიმი (343.2-100 000 მოსახლეზე) და 2105 საშუალო სამედიცინო პერსონალი (299.0-100 000 მოსახლეზე).

იმერეთში არსებული კლინიკების 21% არის სახელმწიფო საკუთრებაში, რომელთა მდგომარეობა მართალია განსხვავებულია მუნიციპალიტეტების მიხედვით, თუმცა საერთო ჯამში მაინც არადამაკმაყოფილებელია. ხოლო, რეგიონში არსებული კერძო კლინიკების უმრავლესობა კარგ მდგომარეობაშია და აღჭურვილია თანამედროვე სამედიცინო აპარატურით.

რეგიონში, ასევე, მოქმედებს 19 პოლიკლინიკა და 152 ამბულატორია, რომელთა უმეტესობა საჭიროებს რეაბილიტაციას. ამასთან, კადრების დეფიციტთან ერთად აშკარაა არსებული სამედიცინო პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების აუცილებლობა.

ყველა მუნიციპალიტეტში ფუნქციონირებს სასწრაფო სამედიცინო ცენტრები. რეგიონს ემსახურება 500-მდე მედპერსონალი და 43 სასწრაფო გადაუდებელი სამედიცინო მომსახურების ბრიგადა. რეგიონის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრების ბრიგადების ავტოპარკის დიდი ნაწილი მოძველებულია და ეტაპობრივად მიმდინარეობს მისი განახლება; მიმდინარეობს სასწრაფო სამედიცინო მომსახურების მუნიციპალური ცენტრების შენობების რემონტი და კეთილმოწყობის სამუშაოები.

რეგიონის მოსახლეობის ასაკობრივი სტრუქტურიდან გამომდინარე, სამედიცინო მომსახურებაზე მოთხოვნა მაღალია. აქტუალურია სამედიცინო მომსახურებისა და მედიკამენტების ფინანსური ხელმისაწვდომობის პრობლემა. თუმცა, 2013 წლიდან ამოქმედებულმა საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამამ მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების ფინანსური ხელმისაწვდომობის პრობლემა. საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამა ნაწილობრივ, რიგ შემთხვევებში კი მთლიანად უზრუნველყოფს მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების დაფინანსებას.

საავადმყოფოები მდებარეობს მუნიციპალურ ცენტრებში და ზამთრის პერიოდში, ცუდი კლიმატური პირობების გამო, მუნიციპალური ცენტრებიდან მოშორებით მდებარე სოფლების მოსახლეობას სამედიცინო მომსახურების მიღებასთან დაკავშირებით პრობლემები ექმნება, თუმცა სოფლის ექიმის, სასწრაფო გადაუდებელი დახმარების და სხვა სახელმწიფო პროგრამების დახმარებით ხორციელდება მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება.

აღსანიშნავია, რომ მაღალკვალიფიციური კადრების უკმარისობას ემატება რეგიონის სპეციფიკისათვის საჭირო სპეციალისტებისა და სერვისების არარსებობა. მაგალითად, ჭიათურის მუნიციპალიტეტში მანგანუმის მადნის კონცენტრანტის მოპოვებისა და გადამუშავებისას, ხოლო ტყიბულის მუნიციპალიტეტში ქვანახშირის გამამდიდრებელ ქარხანაში ქვანახშირის გადამუშავების დროს, ხშირია მემახტეთა დაშავების (სხვადასხვა ტრავმების, დამწვრობების) შემთხვევები. ჭიათურისა და ტყიბულის მუნიციპალიტეტებში მოქმედ საავადმყოფოებში დამწვრობისა და ტრავმატოლოგიური განყოფილებების არარსებობის გამო ადგილობრივი მოსახლეობა სარგებლობს ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონებში არსებული კლინიკებით.

კერძო დაზღვევით მოსარგებლეთა რაოდენობა რეგიონში ძალზე მცირეა.

განათლება

იმერეთი საქართველოს რეგიონებს შორის საგანმანათლებლო ტრადიციებით გამოირჩევა. დღეს იმერეთის რეგიონში 2 სახელმწიფო და 2 კერძო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებაა, სადაც 11 000-ზე მეტი სტუდენტი სწავლობს.

რეგიონის უძველესი უმაღლესი სასწავლო დაწესებულებაა სსიპ "აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი", რომელიც 80 წლისაა. უნივერსიტეტი 180-ზე მეტ სხვადასხვა დონის პროგრამას ავითარებს. სტუდენტთა რაოდენობა 10 213 –ია, აქედან 137 უცხოელია, რომელთა უმეტესობა მედიცინის ფაკულტეტზე სწავლობს. უცხოელი სტუდენტები ძირითადად სომხეთიდან, ერაყიდან, პოლონეთიდან და ნიგერიიდან არიან.

ქუთაისის უნივერსიტეტი 1991 წელს დაფუძნდა. დღეს მასში 649 სტუდენტი ეუფლება განათლებას.

იმერეთის ორი უმაღლესი სასწავლებელი 2014 წელს მოხდა საქართველოს უნივერსიტეტების ხუთეულში ევროკომისიის მიერ დაფინანსებული საერთაშორისო გაცვლითი პროექტების Erasmus + მიხედვით (წყარო: erasmusplus.org.ge). ამის მიუხედავად, ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი იმისთვის, რომ იმერეთის უმაღლესი სასწავლებლები მოხვდნენ საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების მოთხოვნად უნივერსიტეტებს შორის.

რეგიონში, ასევე, ფუნქციონირებენ სასულიერო სასწავლებლები 663 სტუდენტით. კერძოდ, გელათის სასულიერო აკადემია, 1 სასულიერო სემინარია და 3 სასულიერო სასწავლებელი.

ქ. ქუთაისის ზურაბ ჭვანიას სახელობის სახელმწიფო ადმინისტრირების სკოლაში, განათლების მიღება შეუძლიათ ეთნიკურ უმცირესობებსა და რეგიონების საჯარო მოხელეებს.

იმერეთში მოქმედებს 10 პროფესიული სასწავლებელი: 2 სახელმწიფო და 8 კერძო. ქალაქ ქუთაისში მოქმედებს პროფესიული სასწავლებელი 23 სპეციალობით. კერძოდ: სამეწარმეო საქმიანობა, უცხო ენა, ურთიერთობის ფსიქოლოგია, ინფორმაციული ტექნოლოგია, მზარეული/კონდიტერი, სასტუმროს საქმის სპეციალისტი, გამყიდველ-კონსულტანტი, სარესტორნო საქმის სპეციალისტი, ბუღალტერი, ოფისის მენეჯერი, შემდუღებელი, მოდელირება, ქარგვა, ჭრა-კერვა. რეგიონში ასევე ფუნქციონირებს 23 სახელოვნებო და 30 სასპორტო სკოლა

2014 წლის მონაცემებით რეგიონში ფუნქციონირებს 403 საჯარო და კერძო სკოლა. საჯარო სკოლებში დასაქმებულია 9 728 პედაგოგი და სწავლობს 72 741 მოსწავლე, ხოლო კერძო სკოლებში დასაქმებულია 812 პედაგოგი და განათლებას ღებულობს 3393 მოსწავლე. ინკლუზიური სწავლება მიმდინარეობს იმერეთის 4 საჯარო სკოლაში. მიუხედავად იმისა, რომ იმერეთში საქართველოს რეგიონებს შორის ყველაზე მეტი მოსწავლეა, მათი რაოდენობა 2005-2014 წლებში 19 ათასით შემცირდა.

რეგიონში მოქმედი საჯარო სკოლებიდან აღსანიშნავია ქალაქ ქუთაისის ანდრია რაჭმადის სახელობის N41 ფიზიკა-მათემატიკის საჯარო სკოლა, რომლის მოსწავლეებიც წარმატებით მონაწილეობენ სხვადასხვა საერთაშორისო ოლიმპიადებში. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს წარმატება 2013 წლის იანვარში ჟაუტიკოვის სახელობის საერთაშორისო ოლიმპიადებზე, სადაც აღნიშნულმა სკოლამ 56 სკოლას შორის 5-8 ადგილი და საპატიო პრიზი დაიმსახურა.

სოფლებში მცხოვრებ მოსწავლეებს მუნიციპალურ ცენტრებში გადასაადგილებლად სასკოლო ავტობუსები ემსახურება. თუმცა, არის სოფლები, სადაც ბავშვებს სკოლებამდე რამდენიმე კილომეტრის ფეხით გავლა უწევთ.

უკანასკნელ წლებში თითქმის ყველა საჯარო სკოლაში განხორციელდა სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოები, მაგალითისთვის, 2014 წელს იმერეთში 78 სკოლის რეაბილიტაცია მოხდა. სკოლების დიდი ნაწილი აღიჭურვა კომპიუტერული ტექნიკით და ჩართულია ინტერნეტის ქსელში. თუმცა, სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა კვლავაც არაადამაკმაყოფილებელია.

რეგიონში ასევე მოქმედებს 213 სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულება, სადაც დასაქმებულია 705 პედაგოგი და სწავლობს 11766 ბავშვი, შენობების უმეტესობა არადაამაყოფილებელ მდგომარეობაშია, 2014 წელს 10-მდე ახალი ბაღი აშენდა და მომავალი წლისათვის ახალი ბაღების მშენებლობა კვლავ პრიორიტეტად რჩება.

კულტურა

იმერეთი გამორჩეულია მრავალსაუკუნოვანი ისტორიული ძეგლებით, რომელიც მთელს მხარეში 250-ზე მეტია. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, UNESCO-ის მიერ მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შეტანილი ბაგრატიის ტაძარი და გელათის სამონასტრო კომპლექსი, ასევე უბისის მონასტერი, მოწამეთა და კაცხის სვეტი. ეს ძეგლები პოპულარულია იმერეთის რეგიონში მოგზაურ, როგორც ადგილობრივ, ასევე უცხოელ ტურისტთა შორის.

რეგიონში ფუნქციონირებს 27 მუზეუმი, რომელთა დამთვალიერებლების რიცხვი დღითიდღე იზრდება. მათი რაოდენობა 2013-2014 წლებში ორჯერ გაიზარდა და 58,5 ათასი შეადგინა. რეგიონში არსებული სახლ-მუზეუმების უმრავლესობა მუნიციპალურ ბალანსზეა და საჭიროებს რეაბილიტაციას.

იმერეთის მხარე მდიდარია თეატრებით. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ქ. ქუთაისის ლადო მესხიშვილის სახელობის სახელმწიფო დრამატული თეატრი, რომელიც როგორც პროფესიული თეატრი 130 წელს ითვლის. კერძოდ, 1885 წელს კოტე მესხის ხელმძღვანელობით შეიქმნა ქუთაისის პირველი პროფესიული დასი, მანამდე კი 1861 წელს, შეიქმნა პირველი სამოყვარულო დასი. სულ რეგიონში ფუნქციონირებს 20 თეატრი, აქედან 5 არის პროფესიული, 11 სახალხო და 4 სამოყვარულო. თეატრების უმრავლესობა საჭიროებს როგორც შენობების რეაბილიტაციას, ასევე განათებისა და ხმის აპარატურის განახლებას.

ქ. ქუთაისში მოქმედებს მ. ბალანჩივაძის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო პროფესიული თეატრი, რომელიც 2011 წელს სრულიად განახლდა.

იმერეთის მხარეში ფუნქციონირებს 100-ზე მეტი ბიბლიოთეკა, რომლებიც საჭიროებენ მოდერნიზაციას. აუცილებლობას წარმოადგენს ელექტრონული ბიბლიოთეკის შექმნა, მით უფრო თუ გავითვალისწინებთ სტუდენტთა და მოსწავლეთა რიცხოვნობას რეგიონში. ბიბლიოთეკებს შორის აღსანიშნავია ქუთაისის სამეცნიერო ბიბლიოთეკა, რომლის წიგნადი ფონდი მილიონამდე აღწევს.

რეგიონში მოქმედებს 7 საგამოფენო დარბაზი, რომლებშიც ხშირად ტარდება მხატვრული ნიმუშებისა და ნახატების გამოფენა. ამ მხრივ გამოირჩევა, ქუთაისის, ხონის, სამტრედიის მუნიციპალიტეტები. 2013 წლის მონაცემებით, იმერეთში მოეწყო 72 გამოფენა. რეგიონში გახსნილია და მუშაობს 33 კულტურის ცენტრი.

იმერეთში მხოლოდ ქ. ქუთაისშია კულტურული დასვენების პარკები. აღსანიშნავია ქ. ქუთაისში ბ.გაბაშვილის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკი და მოსწავლე-ახალგაზრდობის დასვენების პარკები.

ასევე, აღსანიშნავია ქუთაისის ბოტანიკური ბაღი, რომელიც დაარსდა მე-19 საუკუნის შუა წლებში და მისი მთლიანი ფართობი 42 ჰა-ს შეადგენს. უკანასკნელი მონაცემებით ქუთაისის ბოტანიკური ბაღის დენდროფლორა 600-მდე სახეობას მოიცავს. იგი შეტანილია საქართველოს ისტორიულ ძეგლთა სიაში. დამთვალიერებელთა რიცხვიც გასულ წელთან შედარებით ორჯერ გაიზარდა, 2014 წლის 9 თვის მონაცემებით იგი უკვე 50 ათასამდე ტურისტმა მოინახულა.

სპორტი

იმერეთის რეგიონში განვითარებულია სპორტის მრავალი სახეობა. სპორტსმენებმა თავი გამოიჩინეს საერთაშორისო ასპარეზობებზე და ოლიმპიურ თამაშებზე.

იმერეთის რეგიონში, ერთ-ერთ ყველაზე გავრცელებულ სპორტის სახეობას კვლავ ფეხბურთი წარმოადგენს. ქვეყნის მასშტაბით საქართველოს ჩემპიონის, თასის მფლობელის ტიტულები მოპოვებული აქვთ ქუთაისის „ტორპედოსა“ და ზესტაფონის „ზესტაფონს“, რომლებიც სისტემატიურად წარმოდგენილი არიან ევროპის საფეხბურთო საკვალიფიკაციო ტურნირებზე. საქართველოს საფეხბურთო ჩემპიონატის უმაღლეს ლიგაში, ასევე, ასპარეზობენ საჩხერის „ჩიხურა“ და სამტრედიის „სამტრედია“.

საკლუბო გუნდებიდან მნიშვნელოვანია ქუთაისის საკალათბურთო გუნდი „ქუთაისი 2010“-ის კალათბურთელთა მიღწევები, საქართველოს ჩემპიონატზე ყოველწლიურად საპრიზო ადგილების დაკავების პარალელურად, 2014 წელს საქართველოს თასის მოპოვებით ევროთასებზე მონაწილეობის მნიშვნელოვანი წინაპირობა შექმნა.

დღევანდელი მდგომარეობით სპორტული ბაზებიდან საერთაშორისო სტანდარტების საფეხბურთო მოედნებია ქუთაისისა და ზესტაფონში, თანამედროვედ მოეწყო საჩხერის საფეხბურთო მოედანი. აღდგა ვანის, სამტრედიის, თერჯოლის, ტყიბულის, ხონის, ხარაგაულის, ბაღდათისა და ჭიათურის საფეხბურთო მოედნები. წყალტუბოს მუნიციპალიტეტს 2015 წელს შეემატება უეფა-ს სტანდარტების საფეხბურთო სტადიონი და მოეწყო თანამედროვე საფარის მძლეოსნური ბილიკები. მიმდინარეობს მოლაპარაკებები ქ. ქუთაისში ახალი 5000 კაციანი სპორტის სასახლის მშენებლობაზე, სადაც 2017 წელს უნდა გაიმართოს ახალგაზრდებს შორის მსოფლიო ჩემპიონატი ხელბურთში. აღნიშნული სპორტის სასახლე უმასპინძლებს, როგორც ზაფხულის ოლიმპიურ სახეობათა ასპარეზობებს, ასევე, ზამთრის სახეობათა შეჯიბრებებს.

2015 წლიდან ქუთაისში ფუნქციონირებას დაიწყებს წამყვანი სარაგბო ევროპული ქვეყნების დონის რაგბის აკადემია, რომელიც იფუნქციონირებს ახლად აშენებულ საერთაშორისო სტანდარტების რაგბის კომპლექსში.

სპორტში პრიორიტეტად მიჩნეულ სპორტული კომპლექსების შექმნისათვის (სპორტული ნაგებობების განვითარება ერთიან ტერიტორიაზე) 2014 წელს მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადაიდგა ქ. ქუთაისში ნიკვას ქუჩაზე მდებარე ძიუდოს სპორტული სკოლის ჭიდაობის სახეობათა სპორტულ კომპლექსად ჩამოყალიბებისათვის. კომპლექსის ერთიანობა ხელს უწყობს სპორტსმენთა შორის მეგობრული ურთიერთობების ჩამოყალიბებას და, ასევე, ჭიდაობის ერთი სახეობიდან სხვა მათთვის სასურველ სახეობაში გადასვლას.

იმერეთში არ ფუნქციონირებს სტანდარტული ტიპის სპორტული კომპლექსები. საჩხერის მუნიციპალიტეტის გარდა, რეგიონში არ არსებობს საწყალოსნო სპორტის სახეობათა აუზები (კომპლექსები), საერთოდ არ ფუნქციონირებს სპორტული მედიცინის მომსახურების ცენტრები, რის გამოც ყველა სპორტსმენი წინასაშეჯიბრო დიაგნოსტიკას გადის მხოლოდ ქ. თბილისში.

აღსანიშნავია, რომ რეგიონში განსავითარებელია სპორტული ინფრასტრუქტურა და სასპორტო განათლება. სპორტული და განმაჯანსაღებელი ობიექტების არსებობა ძალიან მნიშვნელოვანია სპორტის და ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაციისათვის. განსავითარებელია მასობრივი სპორტის სისტემა, რაც აუცილებელია რეგიონში მოსახლეობის მასობრივად სპორტულ და ფიზიკურ აქტივობებში ჩასაბმელად.

ახალგაზრდობა

იმერეთში მცხოვრები ახალგაზრდები აქტიურად არიან ჩართულნი სამოქალაქო საზოგადოების ცხოვრებაში. ქ. ქუთაისში მდებარე უნივერსიტეტები წარმოდგენილია სტუდენტური თვითმმართველობებითა და სტუდენტური საინიციატივო ჯგუფებით. იმერეთში

მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციების 90%-ში ახალგაზრდებს უჭირავთ წამყვანი პოზიციები. ქ. ქუთაისში 2014 წელს ახალგაზრდების ინიციატივით ჩამოყალიბდა ახალგაზრდული ცენტრი, რომელშიც ფუნქციონირებს 16 სახელოვნებო სტუდია.

მიუხედავად ზემოაღნიშნულისა, იმერეთში ნაკლებად არის განვითარებული ახალგაზრდებისათვის თავმჯდომარის ადგილები. რეგიონის მასშტაბით, მხოლოდ საჩხერესა და ხარაგაულში ფუნქციონირებს კინოთეატრი პატარა დარბაზით.

აღსანიშნავია, რომ 2015 წლიდან საქართველოს ყველა რეგიონში დაგეგმილია ახალგაზრდული ცენტრების მშენებლობა, მათ შორის, იმერეთის რეგიონშიც. ეს ცენტრი ხელს შეუწყობს რეგიონში მცხოვრები ახალგაზრდებისათვის საჭირო სერვისებზე ხელმისაწვდომობას, ინფორმაციულ უზრუნველყოფას, ინოვაციურ და საერთაშორისო პროგრამებში ჩართვას, პროფესიული განათლების განვითარებას და ახალგაზრდული ორგანიზაციების მოტივაციის გაზრდას.

მედია

იმერეთის რეგიონში ფუნქციონირებს 5 რეგიონული მნიშვნელობის ადგილობრივი ტელევიზია, 3 რადიომაუწყებლობა და ცენტრალური ტელევიზიების 5 ბიურო. ამასთან, რეგიონში მოქმედებს 4 საინფორმაციო სააგენტო. თითოეულ მუნიციპალიტეტში მუნიციპალიტეტის დაფინანსებით გამოდის, სულ მცირე, თითო გაზეთი. მათი საშუალებით დაინტერესებულ პირებს შეუძლიათ სრულად მიიღონ ინფორმაცია რეგიონში არსებული ვითარების შესახებ.

გენდერული მაჩვენებლები

ქალთა ჩართულობა პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში დაბალია. ადგილობრივი საკრებულოები 4-5 ქალით არის წარმოდგენილი. იმერეთის სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის ადმინისტრაციასა და მხარის ადგილობრივი თვითმმართველობის საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ორგანოებში გენდერული თანაფარდობა მეტნაკლებად დაცულია. საჯარო სექტორში დასაქმებულია 783 ქალი და 1477 კაცი, აქედან ხელმძღვანელ თანამდებობაზე არის 252 კაცი და 35 ქალი.

IV. რეგიონული ეკონომიკა და ინფრასტრუქტურა

ბუნებრივი რესურსები

რეგიონული ეკონომიკის განვითარების დონეს და მის შესაძლებლობებს მნიშვნელოვნად განაპირობებს მდიდარი ბუნებრივი რესურსები. რეგიონი გამოირჩევა საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული წიაღისეული სიმდიდრეების მრავალფეროვნებით. ამჟამად იმერეთში 100-ზე მეტი მინერალურ-სანედალეულო რესურსების საბადოა აღრიცხული. მათგან ექსპორტზე გადის მანგანუმი, ქვანახშირი, ბარიტის, თიხის მარაგები, ბეტონიტური თიხები (გუმბრინი), მარმარილო, გამარმარილოებული კირქვები, ტეშენიტების, ბაზალტის საბადოები.

ჭიათურაში მანგანუმის ბალანსური და ბალანსგარეშე მარაგები დაახლოებით 215 მილიონ ტონას შეადგენს მადნის ყველა ტიპის (ჟანგეული, კარბონატული, დაჟანგული, შერეული, ქვიშაქვები) მიხედვით. სავარაუდოდ მანგანუმის ჯერ კიდევ დაუმუშავებელი მარაგები არსებობს მდ. ყვირილას, ჩხარი-აჯამეთის, ქუთაისის და თერჯოლის ტერიტორიებზე.

ტყიბულში ქვანახშირის მარაგები დაახლოებით 3,1 მლნ. კუბური მეტრია (მ.შ: კურსები – 1,5 მლნ., ლოლაშენი – 1,6 მლნ.), წყალტუბოში (ოფურჩხეთის) დაახლოებით 3,0 მლნ. მ³. ასევე,

მოცულობითია ეკლარისა (16,6 მლნ. ტონა) და გელათის (1.6 მლნ. მ³) ქვის საბადოებიც, რაც ადგილობრივი წარმოების განვითარების რეალურ შესაძლებლობებს წარმოშობს.

იმერეთის რეგიონი მდიდარია სამშენებლო ინდუსტრიისათვის საჭირო რესურსული პოტენციალით. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ მოწოდებული 2009–2010 მონაცემების მიხედვით, იმერეთში ბურებრივი რესურსების შემდეგი მარაგებია:

- ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი: ბოსლევის სააგურე თიხის საბადო მარაგი – 870 ათასი მ³; შროშის ცეცხლგამძლე თიხების მარაგი- 20422000ტ;
- თერჯოლის მუნიციპალიტეტი: ჩხარის სააგურე (150 მარკის) თიხის საბადო - 331000მ³;
- საჩხერის მუნიციპალიტეტი: პერევის კერამიკული თიხის საბადო-108000ტ, ლაშურის სააგურე (175 მარკის) თიხის საბადო - 6,9 მლნ. მ³;
- სამტრედიის მუნიციპალიტეტი: ბარძენარას სააგურე თიხის მარაგი- 28000 მ³, ბუკნარის სააგურე თიხის საბადო მარაგი შეადგენს- ბალანსური-1041000მ³ და ბალანსგარე-231000მ³-ს
- წყალტუბოს მუნიციპალიტეტი: უკანეთის თიხის საბადო-281000მ³;
- ხონის მუნიციპალიტეტი: ხონის თიხის საბადო – 128 ათასი მ³; „დედალაურის“ კირქვის (საკედლე ბლოკი) საბადო – 496 ათასი მ³;
- ჭიათურის მანგანუმის საბადო ბალანსგარე მარაგი შეადგენს-54000 ტ-ს.

რეგიონში ხელსაყრელი ბუნებრივი პირობებია მძლავრი ენერგეტიკული ბაზის ჩამოსაყალიბებლად. იმერეთში ამჟამად 5 ჰიდროელექტროსადგურია განლაგებული: რიონჰესი, გუმათჰესი, ვარციხჰესი, ძეგრულჰესი, შაორჰესი. მათ მიერ ელექტროენერჯის წლიური გამომუშავება დაახლოებით 1400-1500 მლნ. კვტ. საათია. ჰიდრორესურსების სიუხვე, იმავდროულად, მრავალი მცირე (მინი) ჰესის აგების და ფუნქციონირების პირობებსაც ქმნის.

ტყიბულის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მდებარე ნახშირის საბადოებიდან შესაძლებელია მეთანის მიღება და შემდგომში მისი მრავალმხრივ გამოყენება.

2013 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით რეგიონის ტყის ფონდის ფართობი 353,5 ათ. ჰექტარია, რაც საქართველოს ტყის ფონდის ფართობის 11,8%-ია. ტყის ფონდის მიხედვით ტყიანობის კოეფიციენტი 54%-ს შეადგენს.

ტყის ჭრით მიღებული ხე-ტყის მოცულობა ბოლო წლებში შემცირების ტენდენციით ხასიათდება. 2010 წლისათვის მისი მოცულობა 97,4 ათასი კუბური მეტრი იყო, 2012 წელს კი მხოლოდ 34,6 ათასი კუბური მეტრი შეადგინა. ტყით დაფარულ ფართობებზე მრავალფეროვანი ჯიშები არსებობს. ყველაზე გავრცელებული ჯიშებია: მუხა, რცხილა, ნეკერჩხალი, ცაცხვი, წაბლი, ძელქვა, აკაცია, ევკალიპტი და ა.შ. მიუხედავად ხე-ტყის მოცულობის შემცირების ტენდენციისა არსებული მარაგი სამრეწველო დანიშნულებით გამოყენების საშუალებას გვაძლევს, ჭრის რაციონალურად განხორციელების პირობებისა და გარემოს დაცვის მოთხოვნების შესაბამისად.

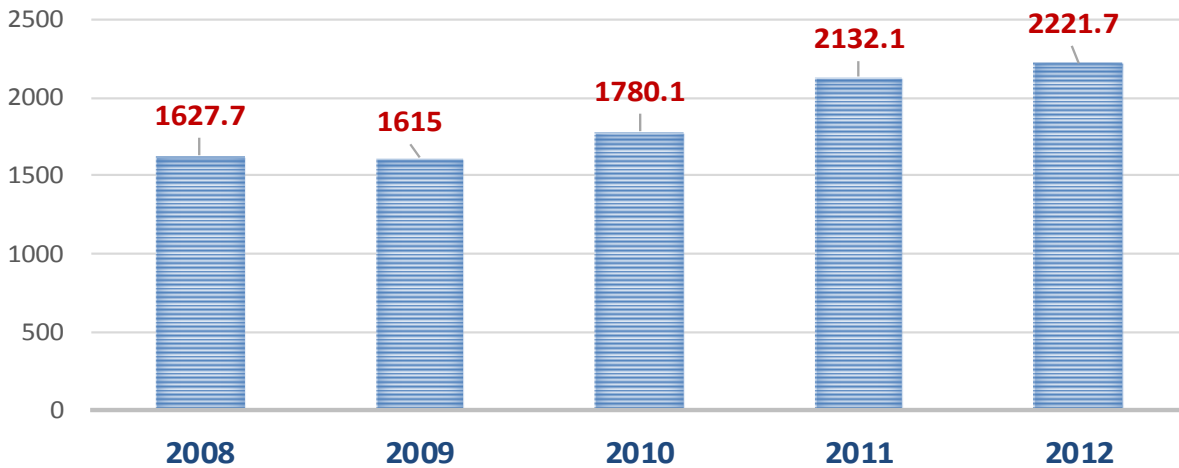
იმერეთის რეგიონის ტერიტორიაზე არის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები, რომლებიც გამოირჩევიან უნიკალურობით და მოიცავენ ოთხ მუნიციპალიტეტს - წყალტუბო, ხონი, თერჯოლა და ტყიბული. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 504,6 ჰა - ს და მოიცავს სათაფლიას ნაკრძალს (330 ჰა), სათაფლიას აღკვეთილს (34 ჰა), პრომეთეს მღვიმის ბუნების ძეგლს (46,6 ჰა), ოკაცეს კანიონის ბუნების ძეგლს (70,5 ჰა) და კიდევ 17 ბუნების ძეგლს.

რეგიონში წარმოებული დამატებული ღირებულება

წარმოების განაწილება ქვეყნის ამა თუ იმ რეგიონის მიხედვით დამოკიდებულია რიგი ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორების ერთობლიობაზე. ამ ფაქტორთა შორის ყველაზე მნიშვნელოვანია წარმოების ფაქტორების (მუშახელი, ფულადი და არაფულადი აქტივები,

ბუნებრივი რესურსები, სასაქონლო-მატერიალური მარაგები, ძირითადი საშუალებები და ტექნოლოგიები) არსებობა და განაწილება.

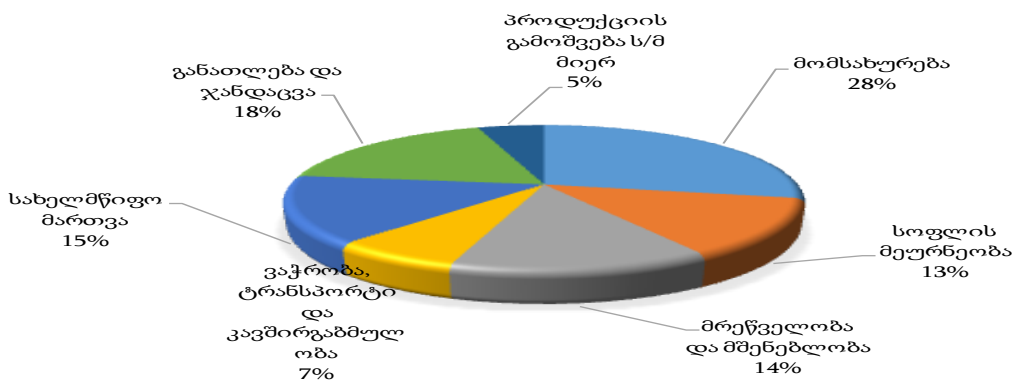
იმერეთის რეგიონში წარმოებული დამატებული ღირებულების დინამიკა 2008–2012 წ (მლნ.ლარი)

წყარო: საქსტატი

2008-2012 წლებში ფაქტობრივად შენარჩუნდა რეგიონში წარმოებული დამატებული ღირებულების ზრდის ტენდენცია (1,6 მლრდ. ლარიდან 2,2 მლრდ ლარამდე, ზრდა 137%).- შესაბამისად, მნიშვნელოვნად გაიზარდა მთლიანი რეგიონული პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე გაანგარიშებით, რაც რეგიონის ეკონომიკაში პოზიტიურ ძვრებზე მიუთითებს. კერძოდ, თუ 2008 წელს ეს მაჩვენებელი 2324 ლარს შეადგენდა, 2012 წლისათვის 3173 ლარს მიაღწია. აღნიშნულის მიუხედავად, მთლიანი რეგიონული პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე მნიშვნელოვნად ჩამორჩება ქვეყნის საშუალო მაჩვენებელს.

იმერეთში წარმოებული დამატებული ღირებულების სტრუქტურა 2012 წ (%)

წყარო: საქსტატი

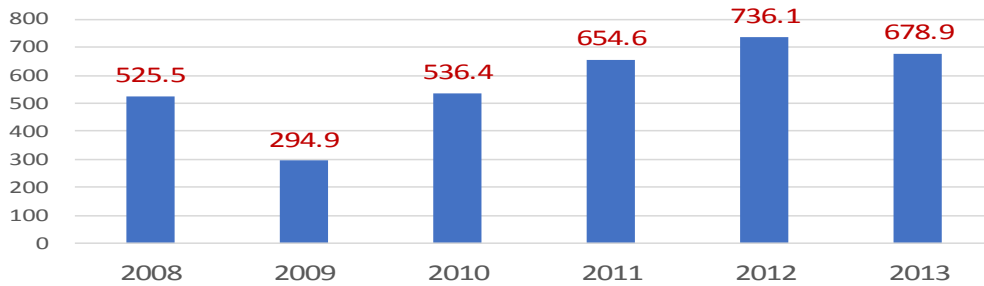
მრეწველობა

1990-ანი წლების დასაწყისიდან სამრეწველო წარმოების დონის მკვეთრი დაცემა და ამის შედეგად რეგიონის შიდა პროდუქტში დარგის ხვედრითი წილის არსებითი შემცირება აღინიშნა.

ეს თავისთავად მიანიშნებდა დეინდუსტრიალიზაციის რეალურ საშიშროებაზე, რასაც სამრეწველო პროდუქციის ნომენკლატურისა და იმ პერიოდის წარმოების დინამიკის მონაცემებიც ადასტურებენ.

1995-2001 წლებში რეგიონის ეკონომიკურ სფეროში რიგი პოზიტიური ძვრები აღინიშნა, თუმცა, მდგომარეობა კვლავ რთულად დარჩა. ბოლო 15 წლის განმავლობაში (1999-2013 წლები) მნიშვნელოვნად გაიზარდა სამრეწველო პროდუქციის გამოშვება - 114,2 მლნ. ლარიდან 678,9 მლნ. ლარამდე (თითქმის 6-ჯერ). თუმცა 2012 წელთან შედარებით სამრეწველო პროდუქციის წარმოება შემცირდა 8,4%-ით. საქართველოს რეგიონების მიერ წარმოებულ სამრეწველო პროდუქციაში იმერეთის ხვედრითი წილი 15,2%-ია.

სამრეწველო პროდუქციის გამოშვების დინამიკა იმერეთში (მლნ.ლარი)

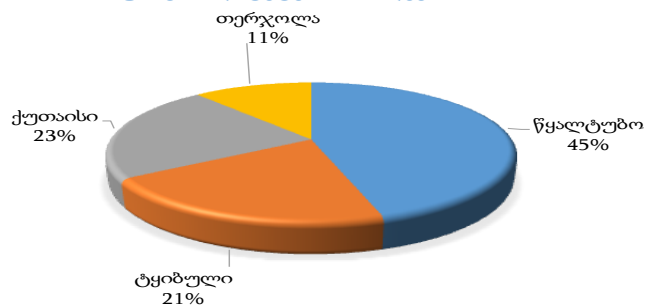
წყარო: საქსტატი

2004-2013 წლებში მრეწველობაში დასაქმებულთა რიცხოვნობა 13 845 კაციდან 15 219 კაცამდე გაიზარდა. სამრეწველო წარმოების ძირითადი სფეროებია: მეტალურგიისა და ლითონპროდუქტების წარმოება, ელექტროენერჯის წარმოება, კვების პროდუქტების წარმოება და მსუბუქი მრეწველობის ნაწარმის გამოშვება.

რეგიონის მრეწველობის განვითარებისათვის ძირითად პრობლემებს წარმოადგენს საწარმოო სიმძლავრეების დაუტვირთაობა; წარმოების პროცესში გამოყენებული მოძველებული ტექნოლოგიები; არაკვალიფიციური მუშახელი და ბაზრების შეუსწავლელობა.

იმერეთში მეტად ხელსაყრელი ბუნებრივი პირობებია მძლავრი ენერგეტიკული ბაზის ჩამოსაყალიბებლად, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია სამრეწველო სექტორის განვითარებისათვის. ქვეყნის მასშტაბით ჰიდრორესურსების ტექნიკურად განხორციელებადი პოტენციალი 80-85 მლრდ.კვტ.სთ-ს შეადგენს, ხოლო ეკონომიკურად მიზანშეწონილია ვაწარმოოთ 40-45 მლრდ.კვტ.სთ-ია, აქედან იმერეთის მდინარეების ენერგო პოტენციალი შეადგენს 8-10 მლრდ.კვტ.სთ-ს. იმერეთში ამჟამად 5 ჰიდროელექტროსადგურია განლაგებული: რიონჰესი, გუმათჰესი, ვარციხჰესი, ძეგრულაჰესი და შაორჰესი. მათი წლიური საპროექტო გამომუშავება 2000 მგვტ-ს აღწევს.

ელექტრო ენერჯის წარმოება მუნიციპალიტეტების მიხედვით (%)

წყარო: საქსტატი

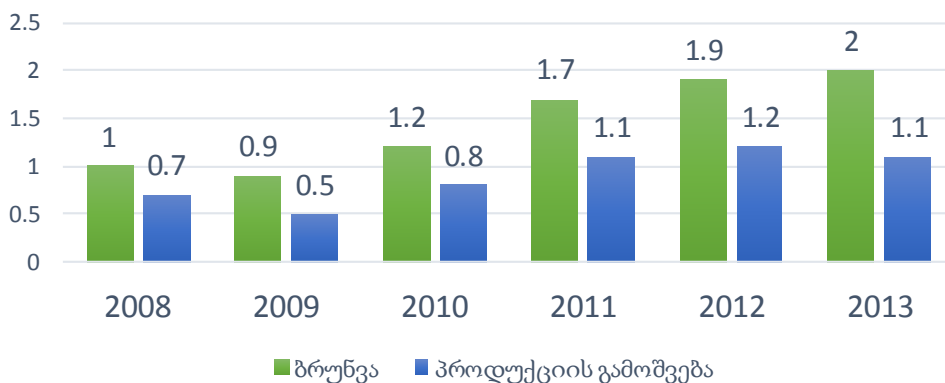
მრეწველობაში ბრუნვის მოცულობამ 2013 წელს 698,8 მლნ. ლარი შეადგინა, რაც 31 მლნ. ლარით ნაკლებია წინა წლის მაჩვენებელზე. დარგში ფიქსირებულ აქტივებში 2013 წელს 48,2 მლნ. ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, რაც 25,3 მლნ. ლარით ჩამორჩება 2012 წლის მაჩვენებელს.

ბიზნეს სექტორის ზოგადი აღწერა

ბიზნესის რეესტრის ოფიციალური მონაცემებით, იმერეთის რეგიონში რეგისტრირებულია 81198 სუბიექტი (2014 წლის 1 სექტემბრის მდგომარეობით), რაც მთლიანად ქვეყანაში რეგისტრირებული სუბიექტების 13,8%-ს შეადგენს და თბილისის გარდა, ნებისმიერი სხვა რეგიონის მაჩვენებლებს მნიშვნელოვნად აღემატება. 2013 წლის ოფიციალური სტატისტიკის მონაცემებით რეგიონში არსებული სამეურნეო სუბიექტების მთლიანმა ბრუნვამ 2042,4 მლნ. ლარი შეადგინა, ხოლო გამოშვებულმა პროდუქციამ - 1135,5 მლნ. ლარი. იმავე წელს ამ სექტორში დასაქმებულთა საშუალო წლიური რაოდენობა 43122 იყო, ხოლო საშუალო თვიური ანაზღაურება - 489,3 ლარი, რაც 67,5 ლარით აღემატება იმავე პერიოდში რეგიონში სახელმწიფო სექტორში საშუალო თვიურ ანაზღაურების მაჩვენებელს.

ამ სექტორში რეგიონების მთლიან ბრუნვაში იმერეთის ხვედრითი წილი 16,5%-ია, ხოლო გამოშვებულ პროდუქციაში 14%. ამასთან, როგორც ბრუნვის, ისე გამოშვებული პროდუქციის მაჩვენებლები მნიშვნელოვნად აღემატება საშუალო რეგიონულს (შესაბამისად, 805 მლნ. და 334 მლნ. ლარით).

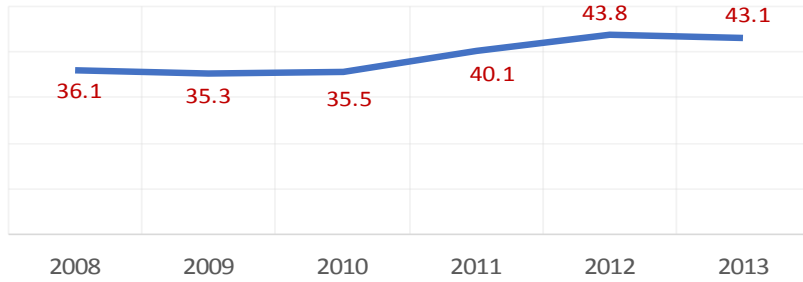
ბიზნეს სექტორის ბრუნვა და პროდუქციის გამოშვება
იმერეთში (მლრდ. ლარი)

წყარო: საქსტატი

ბიზნეს სექტორში გამოშვებული პროდუქციის ზრდის მიუხედავად, უარყოფითი ტენდენცია ვლინდება ამ სექტორში დასაქმების მაჩვენებლის მიხედვით 2006-2010 წლებში. თუ 2006 წელს ამ სექტორში 37,3 ათასი კაცი იყო დასაქმებული, 2010 წელს ამ მაჩვენებელმა 35,5 ათასი კაცი შეადგინა (შემცირდა 1,8 ათასი კაცით). თუმცა, 2011-2013 წლებში ზრდის ტენდენცია დაფიქსირდა. კერძოდ, დასაქმებულთა რაოდენობა ამ პერიოდისათვის გაიზარდა 40 087 კაციდან 43122 კაცამდე (3035 კაცით, ზრდის ტემპი 107%).

ბიზნეს სექტორში დასაქმებულთა
დინამიკა იმერეთში (ათასი კაცი)

წყარო: საქსტატი

ბოლო წლებში იმერეთში განხორციელებული და მიმდინარე მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტები, როგორცაა ზესტაფონი-ქუთაისი-სამტრედიის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის მშენებლობა, მუნიციპალური გზების რეაბილიტაცია, სასმელი წყლის, ტურისტული ინფრასტრუქტურის აღდგენა-გაუმჯობესება, საბოლოოდ სწორედ ბიზნესის განვითარებისაკენ არის მიმართული.

იმერეთში ოპერირებს ქვეყანაში მოქმედი თითქმის ყველა საბანკო, საკრედიტო და სადაზღვევო დაწესებულება, ასევე, ადგილობრივი ბიზნეს საკონსულტაციო ორგანიზაციები, სახელმწიფო სტრუქტურები, პროფესიული და უმაღლესი სასწავლებლები, რომელთა გამართული მუშაობა უმნიშვნელოვანესია რეგიონში ინვესტიციების მოზიდვისა და ბიზნესის განვითარებისათვის.

საშუალოვადიან პერსპექტივაში ბიზნესის განვითარებისათვის რეგიონში ისევე, როგორც მთლიანად ქვეყანაში ფართო შესაძლებლობებს შექმნის ევროკავშირთან გაფორმებული ხელშეკრულება ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ, რომელიც გაუადვილებს ადგილობრივ პროდუქციას ევროპის ბაზარზე შესვლას. ეს კი თავის მხრივ წარმოადგენს დამატებით სტიმულს ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვისათვის. ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებისა და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების ხელმოწერის შემდეგ რეგიონში წარმოებულ პროდუქციას გზა ეხსნება ევროკავშირის 500 მილიონიან ბაზარზე გასასვლელად. ამისათვის საჭიროა რეგულაციებისა და სტანდარტების ჰარმონიზება ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან. მიზანშეწონილია კვლევის ჩატარება ბიზნესის სფეროში რეგიონის შესაძლებლობების შესახებ, რაც საჭიროა კონკრეტული პროექტების მომზადებისათვის. რეგიონში ბიზნესის განვითარების შემაფერხებელ ფაქტორთა შორის აღსანიშნავია ჯერ კიდევ არასრულად მოწესრიგებული ინფრასტრუქტურა, ინვესტიციების ნაკლებობა, მუშახელის არასათანადო კვალიფიკაცია, თანამედროვე ტექნიკასა და ტექნოლოგიებზე დაბალი ხელმისაწვდომობა და ა.შ.

თავისუფალი ინდუსტრიული ზონა

2009 წლის 1 ივლისიდან „თავისუფალი ინდუსტრიული ზონების შესახებ“ საქართველოს კანონის და მთავრობის №106 დადგენილების საფუძველზე შეიქმნა ქუთაისის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონა. იგი განთავსდა ყოფილი ავტოქარხნის ტერიტორიაზე, 269 014.27 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე. თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის ტერიტორიაზე ამოქმედდა ახალი საბაჟო-გამშვები პუნქტი.

2011 წლამდე თიზ-ში დასაქმებულთა რაოდენობა შეადგენდა 800 კაცს. დღეისათვის დასაქმებულთა რაოდენობა შეადგენს 580 ადამიანს. თიზ-ის ტერიტორიაზე მოქმედებს: გაზქურების, სარეცხი მანქანების, წყლის ელექტროგამათბობლების, კონდენციონერებისა და ტექსტილის მწარმოებელი ქარხნები. თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში ნაწარმოები პროდუქცია დსთ-ს 10 ქვეყანაში გადის ექსპორტზე.

ქ. ქუთაისში იგეგმება მეორე თიზ-ის შექმნა. ძირითადად დასრულებულია ინდუსტრიული ზონის მთლიანი დაგეგმარების სამუშაოები. ზონაში მოეწყო ინფრასტრუქტურის ყველა საჭირო ელემენტი, ტერიტორიაზე დასრულდა რამოდენიმე ქარხნის მშენებლობა, განხორციელდა ინვესტორების მოზიდვისათვის საჭირო პირველადი სამუშაოებიც.

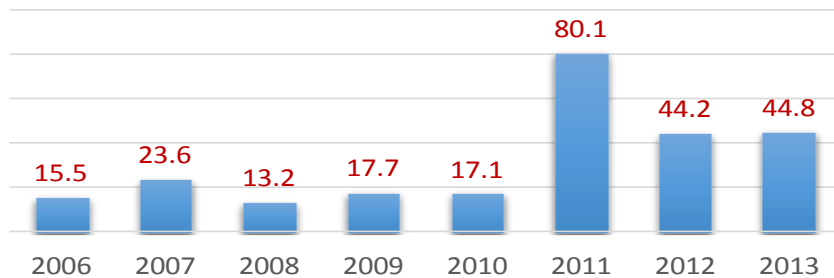
თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის არსებობა რეგიონში მიზანშეწონილია ადგილობრივი მოსახლეობისათვის დასაქმების ადგილების შექმნის მიზნით.

ეკონომიკის სხვა დარგები

ეკონომიკის სხვა დარგებიდან რეგიონში განვითარებულია მშენებლობა ვაკრობა, ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა, და ა.შ.

2012 წლის ოფიციალური სტატისტიკის მონაცემებით, მშენებლობის სფეროში შექმნილი დამატებული ღირებულება შეადგენს რეგიონში მთლიანად შექმნილი დამატებული ღირებულების დაახლოებით 2 პროცენტს. 2011 წელს დაფიქსირდა უჩვეულოდ მაღალი მაჩვენებელი რაც გამოწვეული იყო საქართველოს პარლამენტის შენობის მშენებლობის ინტენსიური ტემპით.

სამშენებლო სექტორის დამატებული ღირებულება იმერეთში (მლნ.ლარი)

წყარო: საქსტატი

2014 წელს ექსპლუატაციაში შევიდა თბილისი–სენაკი–ლესელიძის საავტომობილო გზის ზესტაფონი–სამტრედიის 32 კილომეტრიანი ჩქაროსნული ავტომაგისტრალი, რომელიც უზრუნველყოფს საავტომობილო გზის გამტარუნარიანობის ამაღლებასა და უსაფრთხო გადაადგილებას. მომავალ წელს დაგეგმილია აღნიშნული გზის ახალი მონაკვეთების მშენებლობა და მისი ექსპლუატაციაში შესვლა, რაც რეგიონის სოციალურ–ეკონომიკური განვითარების ხელშემწყობი და მასტიმულირებელი ფაქტორი იქნება.

თითქმის ყველა მუნიციპალიტეტისათვის ხელმისაწვდომია სარკინიგზო ტრანსპორტი, როგორც სამგზავრო ასევე სატვირთო გადაზიდვებისათვის. უნდა აღინიშნოს, რომ მცირეოდენი გამონაკლისის გარდა, სარკინიგზო ტრანსპორტი განახლებას საჭიროებს.

ქუთაისის აეროპორტის ამოქმედებამ მნიშვნელოვნად გაზარდა მგზავრთა ნაკადი რეგიონში, ვინაიდან აღნიშნული აეროპორტით სარგებლობს არა მხოლოდ იმერეთი, არამედ მთელი დასავლეთ საქართველო და უამრავი უცხოელი ტურისტი. გახსნიდან 2 წლის განმავლობაში (2014 სექტემბერი) მისი მომსახურებით ისარგებლა 380 ათასმა მგზავრმა და მათი

რაოდენობის დინამიკა მუდმივად მზარდია. თუმცა აეროპორტის დატვირთვის გაზრდისათვის, რაც თავის მხრივ გულისხმობს სხვა რეგიონებიდან დამატებითი მგზავრების მოზიდვას, აუცილებელია რეგულარული პირდაპირი სამგზავრო რეისების დანიშვნა აეროპორტიდან მსხვილი ქალაქებისაკენ და პირიქით.

რეგიონში ოპერირებს ქვეყანაში მოქმედი თითქმის კავშირგაბმულობის ყველა კომპანია, რომლებიც მრავალფეროვან მომსახურებებს სთავაზობენ საკუთარ მომხმარებლებს კონკურენტულ პირობებში.

ტრანსპორტსა და კავშირგაბმულობაში დასაქმებულთა რაოდენობამ 2012 წელს შეადგინა 1503 ადამიანი, მაშინ როცა 2011 წელს დასაქმებული იყო 919 ადამიანი. თუმცა, მიუხედავად სფეროში მზარდი მაჩვენებლებისა, ჯერ კიდევ უამრავი პრობლემაა მოსაგვარებელი, უპირველეს ყოვლისა კი დასარეგულირებელი და გასაუმჯობესებელია საზოგადოებრივი ტრანსპორტის მუშაობა, რომლის მიმართაც თითქმის ყველა მუნიციპალიტეტში მოსახლეობა მწვავე უკმაყოფილებას გამოხატავს.

2013 წლის ოფიციალური სტატისტიკის მონაცემებით, რეგიონში ვაჭრობის, ავტომობილების, საყოფაცხოვრებო ნაწარმისა და პირადი მოხმარების საგნების რემონტით დაკავებული საწარმოების ბრუნვის მოცულობამ 994,4 მლნ ლარი შეადგინა, რაც 32%-ით აღემატება 2011 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს.

მიმდინარე ეტაპზე იმერეთში ვაჭრობა მნიშვნელოვანწილად ხორციელდება ბაზრობების მეშვეობით. სწორი მენეჯმენტის პირობებში შესაძლებელია, რომ მომსახურებისა და სავაჭრო სფეროს თანამედროვე ორგანიზებული ფორმები (მოლები, სუპერმარკეტები, სავაჭრო ცენტრები, გამოფენა-გაყიდვები, სალონები და ა.შ.) ინვესტირების სასურველ ობიექტებად განვიხილოთ.

როგორც მცირე, ასევე მსხვილი სავაჭრო ცენტრებისა და ობიექტების მშენებლობისათვის განსაკუთრებით ხელსაყრელი პირობებია საერთო-სახელმწიფო მნიშვნელობის გზების, მ.შ. ქუთაისი-სამტრედიის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის გასწვრივ, კოპიტნარის აეროპორტის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ქუთაისსა და მუნიციპალიტეტების ცენტრებში.

სამწუხაროდ, რეგიონში არ არსებობს ლოჯისტიკური ცენტრი. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ფოთის პორტის, სამტრედიის სარკინიგზო კვანძისა და კოპიტნარის აეროპორტის, ფოთის და ქუთაისის თიზ-ებთან ახლო მდებარეობა ლოჯისტიკური ცენტრების საფუძვლიან პერსპექტივასა და შესაძლებლობას ქმნის.

სოფლის მეურნეობა

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ იმერეთის რეგიონის აგროსექტორმა დაკარგა გასაღების ბაზრები, რამაც დიდი გავლენა მოახდინა ამ სექტორში პროდუქციის წარმოების დესტიმულირებაზე. ეკონომიკური სისტემის რღვევამ, 1990-იანი წლების დასაწყისში განაპირობა დარგის პროდუქტიულობის კატასტროფული შემცირება. სექტორის გადაწყობა საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებზე მნიშვნელოვანი გართულებებით მიმდინარეობდა. რეგიონის სასოფლო-სამეურნეო სფეროს განვითარებაზე არსებითი გავლენა მოახდინა სახელმწიფო ქონების, მათ შორის სასოფლო სამეურნეო მიწებისა და აგროგადამამუშავებელი საწარმოების პრივატიზაციამ. 1996 წლის მიწის რეფორმისა და მიწის იჯარის პროგრამის განხორციელების შედეგად სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების ნახევარზე მეტი კერძო საკუთრებაში გადავიდა. რეგიონში პრივატიზებულია სახნავი მიწების 86%, მრავალწლიანი ნარგავების 80% და სათიბებისა და სამოვრების 10%.

დღესდღეობით იმერეთის რეგიონის სოფლის მეურნეობის სექტორი უფრო მეტად ორიენტირებულია კომლის სასურსათო მოთხოვნების დაკმაყოფილებაზე და არა

სარეალიზაციო პროდუქციის წარმოებაზე. ამ დარგში დასაქმებულთა უმეტესობა თვითდასაქმებულთა კატეგორიას განეკუთნება და საქმიანობენ ოჯახურ მეურნეობებში. ფერმერული მეურნეობები განუვითარებელია და სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის დონე დაბალია. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ტექნოლოგიები, მეთოდები მოძველებულია და განახლებას საჭიროებს.

თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ 2013 წლიდან სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ხორციელდება მთავრობის მიერ ინიცირებული პროექტები და პროგრამები აგრარული სფეროს განვითარების ხელშეწყობისათვის. აღნიშნული ღონისძიებები ითვალისწინებს ახალი საწარმოების შექმნას, წარმოების გაფართოებას, ბაზრებზე ორიენტირებულ და მათ შორის საექსპორტოდ გათვალისწინებული პროდუქციის წარმოებას. ასევე, მთავრობის მხრიდან მნიშვნელოვანი ინიციატივა იყო კოოპერატივების შექმნის ხელშეწყობა, რომელიც მომავალში ხელს შეუწყობს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების გაფართოებას.

სოფლის მეურნეობის სექტორის მოტივაციის გაზრდისათვის გასაღების ბაზრების არსებობა მეტად მნიშვნელოვანია. ბაზრების დივერსიფიკაციის მიმართულებით რეალური შედეგების მოტანა შეუძლია ევროკავშირთან უკვე ხელმოწერილ ღრმა და ყოვლისმომცველი ვაჭრობის ხელშეკრულებას. იმერეთში წარმოებული სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გასაღების ძირითად ბაზრად დღესდღეობით კვლავაც პოსტსაბჭოთა სივრცე რჩება.

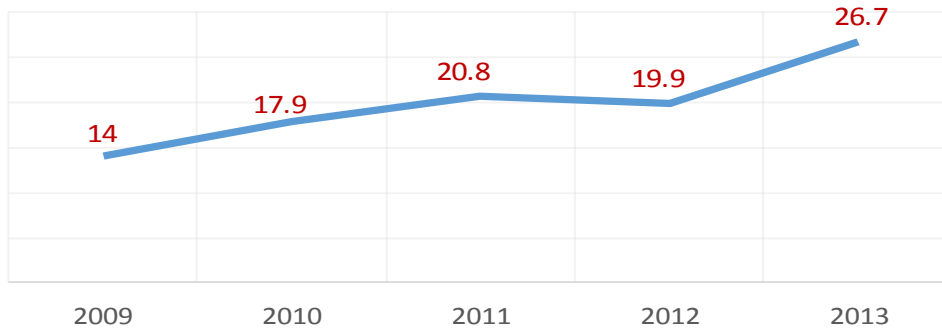
სასოფლო-სამეურნეო მიწის რესურსი. მეტად მრავალფეროვანია მხარის თვითმმართველი ერთეულების ნიადაგი, მათი გეოლოგიური აგებულება, რელიეფი, კლიმატი და მცენარეული საფარი. ფართოდ გავრცელებულია ალფური, სუბტროპიკულ ყვითელმიწა-ეწერი, წითელმიწა, ნემომპალა-კარბონატული და ყომრალი, მაღალმთიან რეგიონებში გვხვდება ღია გაეწერებული ტყის მურა ნიადაგებიც, ყვითელმიწა და თხელფენა წითელმიწა ნიადაგები. ზემოაღნიშნული ტიპის ნიადაგების გამოყენება შესაძლებელია ჩაის, ვაზისა და სუბტროპიკული კულტურების გასაშენებლად. სექტორის ერთ-ერთ ყველაზე დიდ გამოწვევას წარმოადგენს მიწის ნაკვეთების ფრაგმენტაცია და მიწის კადასტრიზაციის შესახებ სრულყოფილი ინფორმაციის არარსებობა. რეგიონში სახნავი ფართობი შეადგენს 62,3 ათასი ჰა-ს.

მემცენარეობა. უკანასკნელი ათწლეულის განმავლობაში, სულ უფრო მზარდი ხდება ბოსტნეულის წარმოება და ექსპორტი. ბოსტნეულის წარმოების ტრადიცია, კლიმატური პირობები და ათვისებული პოსტსაბჭოთა სივრცის ბაზრები ხელს უწყობს იმერეთში ბოსტნეულის წარმოების განვითარებას. რიგ მუნიციპალიტეტებში (წყალტუბო, ხონი და სამტრედია) კარგად არის განვითარებული სასათბურე ინფრასტრუქტურა, თუმცა მათი მასშტაბი მაინც მცირეა. მოსავლის შენახვის მიმართულებით დანერგილია თანამედროვე ტექნოლოგიები, რაც ხელს უწყობს მიღებული მოსავლის დასაწყობებასა და შენახვას 3–5 თვიანი პერიოდით. აღნიშნული ტექნოლოგიები ამცირებენ ადგილობრივი მოსავლის დანაკარგებს და ხელს უწყობენ სტაბილური ფასების შენარჩუნებას ბაზარზე, რაც სექტორში მომუშავე ბიზნეს სუბიექტებისათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია. სექტორის განვითარებაში, განსაკუთრებით კოოპერირებისა და ახალი ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფის მიმართულებით, მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვთ შესაბამისი პროფილის საერთაშორისო გრანტებსა და არასამთავრობო ორგანიზაციებს. 2013 წელს ბოსტნეულის წარმოებამ რეგიონში 26,7 ათას ტონას მიაღწია და ქვეყანაში წარმოებული ბოსტნეულის 13,04% შეადგინა.

რეგიონში რამოდენიმე მცირე ზომის საოჯახო ტიპის მხოლოდ ვაზის სანერგე მეურნეობა არსებობს, თუმცა იმერულ ვაზის ენდემურ ჯიშებზე გაზრდილ მოთხოვნას აღნიშნული მეურნეობები ვერ აკმაყოფილებენ. არსებული მდგომარეობა ქმნის სანერგე მეურნეობების განვითარებაში ინვესტირების აუცილებლობას.

2009 წელს იმერეთზე მოდიოდა ქვეყანაში წარმოებული ბოსტნეულის 8,22 %, რაც შეადგენდა 14 ათას ტონას.

ბოსტნეულის წარმოება იმერეთში 2009–2013წწ
(ათასი ტონა)

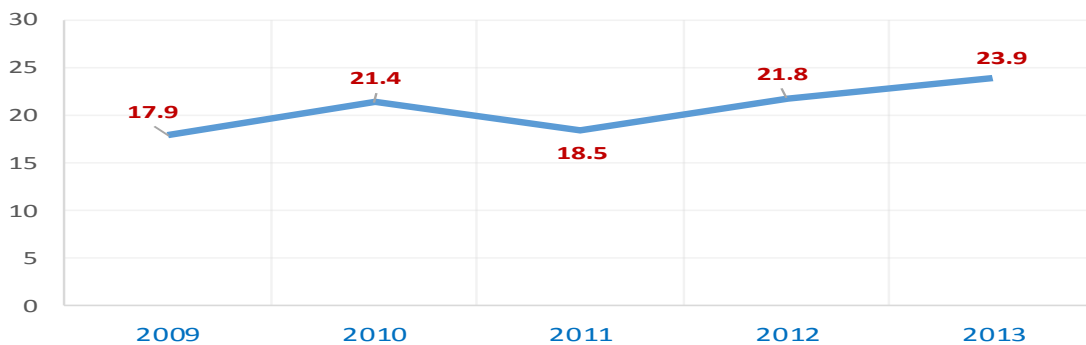
წყარო: საქსტატი

2009–2013 წლებში ბოსტნეულის წარმოება ქვეყნის მასშტაბით 5%-ით იზრდებოდა, მაშინ როცა იმერეთის ანალოგიური მაჩვენებელი 19% იყო. სწორედ ამ გარემოებამ განაპირობა რეგიონის წილის დაახლოებით ხუთ პუნქტიანი ზრდა ქვეყნის მასშტაბით წარმოებული ბოსტნეულის მთლიანი მოცულობის სტრუქტურაში.

2013 წელს რეგიონის მემცენარეობის სფეროში ლიდერობს ბაღჩეულის პროდუქცია (13.9 ათასი ტონა), სიმინდი (99,6 ათასი ტონა) და ლობიო (2.4 ათასი ტონა).

საქართველოს სხვა რეგიონების ნიადაგი და კლიმატური პირობები უკეთეს გარემოს ქმნის ხილის წარმოებისათვის, ვიდრე იმერეთშია. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ არსებული პოტენციალის გათვალისწინებით რეგიონი ამ მიმართულებითაც პროგრესს განიცდის. 2013 წელს იმერეთში 23.9 ათასი ტონა ხილი იქნა წარმოებული, რაც ქვეყნის მასშტაბით წარმოებული ხილის (217.6 ათასი ტონა) 11%-ია.

ხილის წარმოების დინამიკა იმერეთში
2009–2014წწ (ათასი ტონა)

წყარო: საქსტატი

მოწინავე პოზიციები გვაქვს სუბტროპიკული ხილის (ლევდი, ბროწეული, ხურმა, ფეიხოა, თუთა, კივი და ა.შ.) წარმოების თვალსაზრისით. ქვეყნის მასშტაბით აღებული სუბტროპიკული ხილის მოსავლის 17% იმერეთზე მოდის. ლიდერთა სამეულში შევდივართ თესლოვანი და კურკოვანი ხილის წარმოების თვალსაზრისით, რომლის მოსავალმაც 2013 წელს 11.2 ათას ტონას მიაღწია. მიუხედავად ხილის წარმოების არსებული რესურსებისა და პოტენციალისა იმერეთში არ არსებობს მსხვილი გადამამუშავებელი ან ხილის საშრობი პროფილის მქონე საწარმო, რაც

მნიშვნელოვან სტიმულს მისცემდა ხილის მწარმოებელ მცირე და საშუალო მეურნეობების განვითარებას.

2013 წელს წარმოებული ხილისა და ყურძნის ზოგადი სტატისტიკა

	იმერეთი (ათსი ტონა)	საქართველო (ათსი ტონა)	%	პოზიცია ქვეყნის მასშტაბით
თესლოვანი	5.40	87.90	6.14	მესამე
კურკოვანი	5.80	49.50	11.72	მესამე
კაკლოვანი	7.80	51.00	15.29	მეხუთე
სუბტროპიკული	4.60	27.80	16.55	მეორე
ყურძენი	36.60	222.80	16.43	მეორე

წყარო: საქსტატი

იმარეთის რეგიონში, ასევე, გავრცელებულია თხილის კულტურა. მნიშვნელოვანია ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის საკითხი.

მეღვინეობა იმერეთის აგროსექტორის ტრადიციული დარგია. მიღებული ყურძნის მოსავლის მიხედვით, კახეთის შემდეგ, სწორედ იმერეთის რეგიონი ლიდერობს. რეგიონში მუშაობენ როგორც მსხვილი ღვინის მწარმოებელი კომპანიები, ასევე, აღნიშნული საქმიანობით დაკავებული საოჯახო მეურნეობები. 2013 წელს იმერეთის რეგიონში აღებულმა ყურძნის მოსავალმა 36.6 ათასი ტონა შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ ყურძნის მოსავლის თვალსაზრისით რეგიონი სტაბილურობით გამოირჩევა. საშუალო წლიური მოსავალი 30.88 ათას ტონას შეადგენს, უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში მოსავლის ყველაზე დაბალი დონე დაფიქსირებული იყო 25 ათასი ტონა 2010 წელს. იმერეთის რეგიონში ძირითადად წარმოდგენილია ვაზის შემდეგი ჯიშები:

- „ციცქა“ — თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიში. საგვიანო სიმწიფის, უხვმოსავლიანი ჯიშია. იმერეთის მუნიციპალიტეტებში მისი მოსავალი შეადგენს დაახლოებით 100-120 ტ/ჰა. მტევნის საშუალო მასა 180-190 გ. სრული სიმწიფის პერიოდში შაქრიანობა არის 19%-20%, მჟავიანობა 9-12 გ/ლ.
- „ცოლიკოური“ — თეთრყურძნიანი საღვინე ვაზის ჯიში. ვენახის ფართობისა და არეალის მიხედვით „ცოლიკოურს“ „რქაწითელის“ შემდეგ პირველი ადგილი უჭირავს საქართველოში. იგი გამოირჩევა უხვმოსავლიანობით, ღვინის მაღალი ხარისხით, სოკოვან დაავადებათა მიმართ გამძლეობით, გარემოსადმი კარგი შეგუების უნარით.

მიუხედავად იმისა, რომ იმერეთი ყურძნის მოსავლის თვალსაზრისით მხოლოდ კახეთს ჩამორჩება, რეგიონი არ გამოირჩევა ღვინის მწარმოებელი მსხვილი საწარმოების სიუხვით. იმერეთში არსებული ერთადერთი ღვინისმწარმოებელი საწარმო მდებარეობს თერჯოლის მუნიციპალიტეტში. ღვინის ქარხანა მოიცავს 2,4 ჰექტარს ფართობს, იგი აღჭურვილია თანამედროვე იტალიური დანადგარებით და უჟანგავი ლითონისგან დამზადებული რეზერვუარებით. აქ მზადდება პრემიუმ კატეგორიის წყნარი და ცქრიალა ღვინოები, რაც თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და ცოდნის ურთიერთშერწყმის დამსახურებაა. კომპანიას გააჩნია 900 კვ.მ. მარანი, რომელიც აღჭურვილია ახალი ფრანგული მუხის კასრებით. კომპანიას მსოფლიო ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების სხვადასხვა საერთაშორისო კონკურსებზე, მათ შორის საფრანგეთში, ბელგიასა და იტალიაში, მიღებული აქვს 47 ოქროს, 26 ვერცხლის და 20 ბრინჯაოს მედალი.

მეცხოველეობა. მეცხოველეობა იმერეთის აგროსექტორის ერთ-ერთი წამყვანი დარგია. შესაბამისად, სრულიად ბუნებრივია, რომ მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სულადობის

მიხედვით ქვეყნის მასშტაბით მეორე პოზიცია უჭირავს. 2013 წელს აღნიშნული ჯგუფის პირუტყვის სულადობამ იმერეთში 208,6 ათასი სული შეადგინა. 2009–2013 წლების განმავლობაში აღნიშნულ მიმართულებაში მცირე ზრდის ტემპი (2,1%) დაფიქსირდა. იმერეთის წილი მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სულადობაში, უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში საშუალოდ 18%-ს შეადგენდა.

მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სულადობის ზოგადი სტატისტიკა 2014 წ.

სულადობა	იმერეთი (ათასი სული)	საქართველო (ათასი სული)	%	პოზიცია ქვეყნის მასშტაბით
მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი	208.6	1,229.7	17.0	მეორე
ფურიდა ფურკამეჩი	106.5	641.1	16.6	მეორე
ღორი	31.4	191.2	16.4	მესამე
თხა	8.0	60.0	13.3	მესამე

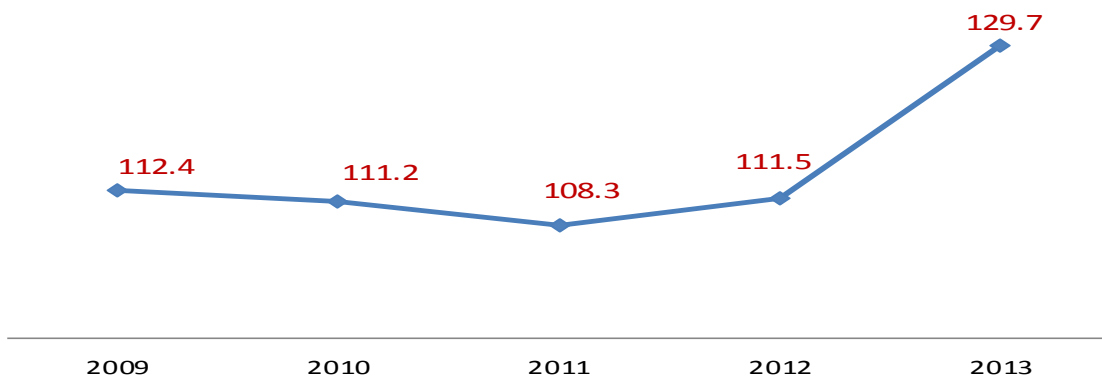
წყარო: საქსტატი

მიუხედავად მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის სულადობის სტაბილური მაჩვენებლებისა, რეგიონში მცირდება ხორცის წარმოება. თუ 2009 წელს რეგიონი აწარმოებდა 12.7 ათას ტონა ხორცს, 2011 წელს აღნიშნული მაჩვენებელი დაეცა 9.3 ათას ტონამდე, ხოლო 2013 წელს შეადგინა 8.6 ათასი ტონა. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ 2009–2013 წლებში ხორცის წარმოება ქვეყნის მასშტაბით საშუალოდ 2%-ით მცირდებოდა, ხოლო 2013 წელს დაფიქსირებულ 13.6%-იანი ზრდის პარალელურად იმერეთში – 6.2%-იანი ზრდა დაფიქსირდა.

განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს რძის წარმოების სფერო, სადაც იმერეთი ლიდერია ქვეყნის მასშტაბით. 2013 წელს წარმოებულმა რძის მოცულობამ 129,7 მლნ ლიტრი შეადგინა, რაც ქვეყნის მასშტაბით წარმოებული რძის 1/5-ზე მეტს შეადგენს (21,5%). 2012–2013 წლების განმავლობაში რძის წარმოების 10%-იანი ზრდის საშუალო ტემპი გვაქვს, რაც თავის მხრივ სექტორის პერსპექტიულობაზე მიგვითითებს. რძის წარმოების თვალსაზრისით არსებული რესურსებისა და პოტენციალის ეფექტიანად გამოყენებისათვის მნიშვნელოვანი სტიმული იქნება რძის შემკრები ერთი კვანძის არსებობა მაინც, რაც დღეს ამ მიმართულების განვითარებისათვის სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს. ნედლეულის კონსოლიდაციის შესაძლებლობა შექმნის ორ უმნიშვნელოვანეს ეფექტს:

- სტაბილური და ზომების თვალსაზრისით მიმზიდველი სანედლეულო ბაზა – რძის პროდუქტების მწარმოებელი კომპანიებისათვის;
- სტაბილური გასაღების ბაზარი მცირე და საშუალო ფერმერული მეურნეობებისათვის.

რძის წარმოების დინამიკა იმერეთში (მლნ. ლიტრი)

წყარო: საქსტატი

მეფრინველეობა. 2013 წელს იმერეთის რეგიონში აღწერილ იქნა 1214,5 ათასი ფრთა ფრინველი, რაც ქვეყანაში აღწერილი ფრინველის რაოდენობის 18%-ს შეადგენს. ანალოგიური მდგომარეობა გვაქვს ფრინველის ხორცის წარმოების თვალსაზრისით. 2013 წელს იმერეთში წარმოებულ იქნა 1.9 ათასი ტონა ფრინველის ხორცი, საქართველოში წარმოებული ფრინველის ხორცის (10.1 ათასი ტონა) 19%. უნდა აღინიშნოს, რომ ბოლო ორი წლის განმავლობაში მნიშვნელოვნად განვითარდა მეფრინველეობის დარგი და კვერცხის წარმოება.

რეგიონში, მესაქონლეობის გარდა, განვითარებულია მეღორეობა (31,4 ათასი სული), მეფუტკრეობა (13,9 ათასი სკა), სატბორე და საკალმახე მეურნეობები.

სურსათის უვნებლობა, თანამედროვე ტექნოლოგიები და ირიგაცია. მცენარეთა დაცვის დარგში სპეციალური სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში რეგიონში ხორციელდება საკარანტინო ღონისძიებები. პერიოდულად წარმოებს სასოფლო სამეურნეო სავარგულების ფიტოსანიტარული მონიტორინგი, დიაგნოსტიკა, მავნე ორგანიზმების გავრცელების პროგნოზირება და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების შემუშავება. ხორციელდება კარანტინის დაქვემდებარებული საექსპერტო პროდუქციის ფიტოსანიტარული საკარანტინო შემოწმება და ფიტოსანიტარული სერთიფიკატის გაცემა. ვეტერინარიის დარგში მიმდინარეობს ცხოველების განსაკუთრებით საშიში სნეულებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-სამკურნალო და სალიკვიდაციო ღონისძიებები. მიმდინარეობს „თურქულის“ ჯილეხის, ცოვის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური აცრები, ხორციელდება კერძო ვეტერინალური საქმიანობის კოორდინაცია და ზედამხედველობა. მიმდინარეობს, აგრეთვე, მსხვილფეხა საქონლის იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის სამუშაოები. მიმდინარე მონიტორინგის პროგრამით ხორციელდება სასმელი წყლისა და კვების პროდუქტების შესყიდვა და კვლევა. სურსათის უვნებლობის მოქმედი სისტემა ვერ უზრუნველყოფს რეგიონში არსებული საჭიროებების სრულად დაკმაყოფილებას.

მნიშვნელოვანია რეგიონში სოფლის მეურნეობის სფეროში დანერგილ იქნას თანამედროვე ტექნოლოგიები, რაც მნიშვნელოვნად აამაღლებს სექტორის ეფექტურობას. რეგიონში არსებული სასოფლო-სამეურნეო სერვის-ცენტრები აღჭურვილია თანამედროვე სახნავ-სათესი ტექნიკით. სერვის-ცენტრებში განთავსებულია აგრომადაზიები, სადაც ფერმერს შეუძლია შეიძინოს სერტიფიცირებული მხამქიმიკატები და სასუქი.

რეგიონში არ არსებობს სპეციალური სტრუქტურა, რომელიც ხელს შეუწყობდა საინოვაციო სისტემის განვითარებასა და ხელს შეუწყობდა რეგიონში ტექნოლოგიურ ტრანსფერსა და მომსახურებას.

იმერეთში განთავსებულია 10 სარწყავი სისტემა. თვითდინებითი საირიგაციო სისტემებით შესაძლებელია მოირწყას 33.5 ათასი ჰა, ხოლო მექანიკური მორწყევით 3.92 ათასი ჰა (რომელიც ამჟამად ამორტიზებულია და არ ფუნქციონირებს). იმერეთში სამელიორაციო სისტემის ძირითად პრობლემას მისი სიძველე და ამორტიზებული მდგომარეობა წარმოადგენს. უკანასკნელი წლების განმავლობაში სამელიორაციო პროექტების ფარგლებში ხორციელდება სათავე ნაგებობებისა და წყალგამყოფი კვანძების რეაბილიტაცია, რაც უმნიშვნელოვანესი საკითხია. სისტემის უმთავრეს პრობლემად კვლავ რჩება მიწის არხები, რის გამოც სისტემაში წყლის დანაკარგები 50%-ს უტოლდება. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ 2012-2014 წლებში ინტენსიურად მიმდინარეობს სამელიორაციო აღდგენითი სამუშაოების განხორციელება.

2012–2014 წლებში იმერეთის რეგიონის სამელიორაციო პროექტების ჯამურმა ღირებულებამ 5 700 000 ლარი შეადგინა. აღნიშნული ღირებულების სამუშაოების 80% 2014 წელს შესრულდა. მიმდინარე ეტაპზე აღდგენილია მაშველის, როკითის, ვარციხის სათავე ნაგებობები და ხოდაბუნის სარწყავი სისტემა სრულად. 2015 წელს მიმდინარეობს ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში აჯამეთის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობის, წყალტუბოს მუნიციპალიტეტში მაშველის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის, ხონის

მუნიციპალიტეტში ხონი-სამტრედიის სარწყავი სისტემის სათავე ნაგებობის და ვანის მუნიციპალიტეტში ციხესულორის დამშრობი სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოები, რომელთა ღირებულება შეადგენს დაახლოებით 12 მლნ. ლარს.

ტურიზმი

იმერეთის ტურისტული პროდუქტის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებას დაცული ტერიტორიები და ეროვნული პარკები, კურორტები და საკურორტო ზონები წარმოადგენს.

იმერეთის რეგიონში წარმოდგენილია სათაფლიის ნაკრძალი, ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი (ცენტრალური ზონა) და ბორჯომის სახელმწიფო ნაკრძალი, აჯამეთის აღკვეთილი და იმერეთის მღვიმეთა დაცული ტერიტორიები (15 მღვიმე, ოკაცეს კანიონი და ჩანჩქერი, გაბზარული ტბა და წყალწითელას ხეობა). იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს უნიკალურ რესურსს ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციისა და ტურიზმის განვითარებისათვის.

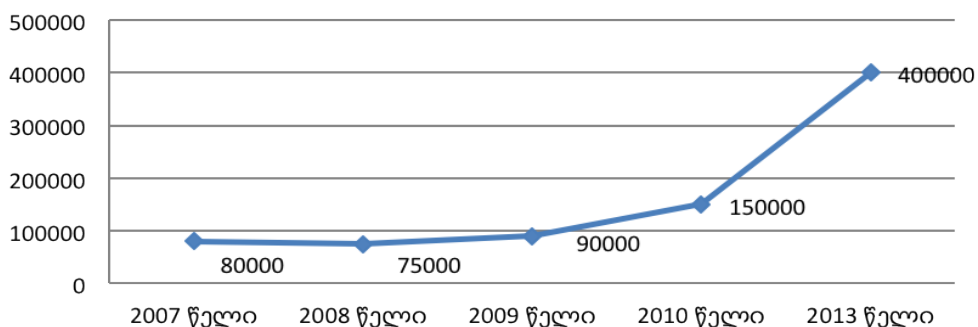
იმერეთი მდიდარია რეკრეაციული რესურსებით: საკურორტო და დასასვენებელი ბაზებით - საირმე (ბაღდათის მუნიციპალიტეტი); წყალტუბო; ნუნისი, ზვარე, ბორჯომი (ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი); სიმონეთი (თერჯოლის მუნიციპალიტეტი); ამალღება, სულორი (ვანის მუნიციპალიტეტი); ჭიათურის ხრეთი; სამტრედია და სხვა, რომლებიც წარმოადგენილია უნიკალური მინერალური რესურსებით (სამკურნალო წყლებით). ჩამოთვლილი რეკრეაციული რესურსების საკურორტო პოტენციალის განვითარება იმერეთის რეგიონის განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქვაკუთხედაა.

დღეისათვის იმერეთში 53 საკურორტო და დასასვენებელი ბაზაა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია სულორი, კვერეთი, საწირე, ზვარე, ამალღება, ასევე, ბალნეოლოგიური კურორტები წყალტუბო, ნუნისი, საირმე,

მთისა და ტყის მასივების დიდი ფართობის (250 000 ჰა) გამო იმერეთში განვითარებულია ადმოჩენითი და სათავგადასავლო ტურიზმის სახეები. ესენია: სამთო ქვეითი, სამთო საცხენოსნო, სპელეო ტურიზმი, რაფტინგი მდინარე რიონზე, ეკო ტურიზმი. ახალი შინაარსი შეიძინა სოფლის ტურიზმმა. ამ ბიზნესში იმერეთში 200-ზე მეტი ოჯახური მეურნეობაა ჩართული. კარგი პერესპექტივები აქვს სამონადირეო ტურიზმს. ცალკე აღნიშვნას იმსახურებს ქართული ტრადიციების, ღვინისა და სამზარეულოს ტურიზმი. ამ მიმართულებით დამუშავებულია მომსახურების პროგრამები, როგორც იმერეთის, ასევე რაჭა-ლეჩხუმის, სვანეთის, სამეგრელოს რეგიონებში მდიდარი ხალხური ტრადიციებისა და ფოლკლორის გაცნობისათვის.

იმერეთის რეგიონში ტურისტული პროდუქტის პოპულარიზაციისათვის გაწეულმა მუშაობამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი როგორც ორგანიზებული, ასევე, არაორგანიზებული ტურისტების რაოდენობის ზრდას.

ტურისტების რაოდენობის მაჩვენებელი იმერეთში

წყარო: საქსტატი

რეგიონში ჩასულ ვიზიტორთა შორის 35-38% უცხოელია. რეგიონში ტურიზმის განვითარებას ხელს უწყობს დავით აღმაშენებლის სახელობის საერთაშორისო აეროპორტი. იაფმა და ყველა ფენისთვის ხელმისაწვდომმა ფასებმა ქუთაისი აქცია რეგიონის ცენტრად და არა მხოლოდ რეგიონის, არამედ რაჭა-ლეჩხუმის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, გურიის მიმართულელებითაც.

ქუთაისი საბჭოთა კავშირის დროსაც კი იყო ტურისტული ცენტრი, აქედან ხდებოდა ტურისტთა ნაკადის რეგულირება დასავლეთ საქართველოს კურორტებზე და დასასვენებელ ბაზებზე.

დღეს რეგიონში 134 სასტუმრო ტიპის დაწესებულებაა, რომელთა საერთო მოცულობა 3315 საწოლზეა გათვლილი, რაც ვიზიტორთა რაოდენობიდან გამომდინარე საკმარისი არ არის. რაც შეეხება რეგიონის ძირითად კურორტებს წყალტუბოსა და საირმეს, ქ. წყალტუბოში, სადაც მიმდინარეობს ქალაქის ინფრასტრუქტურის მოწყობა და რომელიც უნდა განვითარდეს, როგორც რეგიონის მთავარი ბალნეოლოგიური კურორტი, უკვე მოქმედებს 9 სასტუმრო 495 ადგილით, ხოლო საირმეში 7 სასტუმრო ტიპის დაწესებულება 1000 ადგილით.

V. საბაზისო ინფრასტრუქტურა და საზოგადოებრივი მომსახურებები

გზები და ტრანსპორტი

საავტომობილო გზებისა და ხიდების მდგომარეობა იმერეთის რეგიონში არაა დამაკმაყოფილებელია, მიუხედავად მათი რეაბილიტაციის სამუშაოების ყოველწლიურად მიმდინარეობისა.

მუნიციპალიტეტებში მიმდინარე და დასრულებული რეაბილიტირებული საავტომობილო გზებიდან აღსანიშნავია: ზესტაფონი-ქუთაისი-სამტრედიის მონაკვეთის, ქუთაისის ახალი შემოსასვლელი გზის მშენებლობა-რეკონსტრუქცია. იმის გათვალისწინებით, რომ იმერეთის რეგიონში მრავლად არის მაღალმთიანი სოფლები და გზების არარსებობის გამო იქმნება კომუნიკაციის პრობლემები, აუცილებელია სარეაბილიტაციო სამუშაოების ეფექტიანად ჩატარება, რომელიც ესოდენ მნიშვნელოვანია მოსახლეობის კეთილდღეობისათვის. მოუწესრიგებელია ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების (მათ შორის მუნიციპალიტეტების ცენტრებსა და შესაბამისი დასახლებების დამაკავშირებელი გზების) 50%-ზე მეტი, რაც ხელს უშლის მოსახლეობის გადაადგილებას.

ასევე, აუცილებელია ყურადღება მიექცეს ხიდ-ბოგირების პრობლემას, რომელიც ერთ-ერთ მწვავე პრობლემად რჩება იმერეთში. რეგიონში მრავლადაა წყალუხვი მდინარეები, რომლებიც უხვი ნალექის დროს აზიანებს არსებულ ხიდ-ბოგირებს, რაც პრობლემას უქმნის მოსახლეობას. რიგ შემთხვევებში არსებული ხიდ-ბოგირები საჭიროებს დამატებით გამაგრებით სამუშაოებს; არის მუნიციპალიტეტები, სადაც ბოგირები არის ავარიულ მდგომარეობაში და ნალექის დროს მოსალოდნელია მათი მწყობრიდან გამოსვლა. არსებობს სოფლები, სადაც ბოგირების არარსებობის გამო მოსახლეობას რამოდენიმე კილომეტრის გავლა უწევს (სასურველია ასეთ სოფლებში დამონტაჟდეს ახალი ხიდ-ბოგირები). იმერეთში სულ 100-ზე მეტი ხიდი მოითხოვს სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარებას.

მოსახლეობის გადასაყვანად და ტვირთების გადასაზიდად რეგიონში რამდენიმე სახეობის ტრანსპორტი მოქმედებს. ადგილობრივი რეგულარული სატრანსპორტო გადაზიდვების მომსახურება არსებობს რეგიონის ყველა თვითმმართველ ერთეულში. სოფლები

მუნიციპალიტეტების ცენტრებს, ძირითადად, ბაზრობის დღეს უკავშირდება. ავტოპარკი მოძველებულია და ამორტიზებული. სატრანსპორტო საშუალებები არასაკმარისია და არ არსებობს მუნიციპალიტეტებს შორის რეგულარული კავშირი. ამ მხრივ გამონაკლისია სამტრედიის მუნიციპალიტეტი, რომელსაც რეგიონის ყველა მუნიციპალიტეტთან გააჩნია პირდაპირი სატრანსპორტო კავშირი. რეგიონში სამგზავრო გადაზიდვებს ემსახურება 20-მდე კერძო და 2 მუნიციპალური კომპანია. რაც შეეხება სატვირთო გადაზიდვების კომპანიებს ისინი რეგიონში 10-მდე მცირე კომპანიის სახით არიან წარმოდგენილი.

რეგიონში არსებობს საბაგრო გზის ტრადიცია და პოტენციალი, კერძოდ, ქუთაისში მოქმედებს საბაგროები, რომლებიც მოსახლეობის გადაყვანას ემსახურება და აქვს ტურისტული დანიშნულება. ქალაქ ჭიათურის მუნიციპალიტეტში მაღალ ზონებში მცხოვრები მოსახლეობა საბაგროებს ყოველდღიურად გადაადგილებისათვის იყენებს.

სარკინიგზო მიმოსვლა არსებობს მხოლოდ 7 მუნიციპალიტეტში (ქუთაისი, ტყიბული, საჩხერე, ჭიათურა, ხარაგაული, წყალტუბო და სამტრედია). სხვა რეგიონებთან სარკინიგზო კავშირი შესაძლებელია. რაც შეეხება პირდაპირი სარკინიგზო კავშირს საზღვარგარეთის ქვეყნებთან, ასეთი არ არსებობს.

ცალკე აღნიშვნის ღირსია დავით აღმაშენებლის სახელობის კოპიტნარის საერთაშორისო აეროპორტი, რომლის მომგებიანი მდებარეობა, ფრენების ფასი და სხვადასხვა მიმართულებით ფრენათა რეისების მზარდი რაოდენობა, სულ უფრო მეტ ვიზიტორს იზიდავს. თბილისისა და ბათუმის აეროპორტებთან შედარებით, ქუთაისის აეროპორტიდან ფრენებს 6 მიმართულებით ახორციელებს დაბალბიუჯეტის 4 ავიაკომპანია, რომლებიც მომხმარებლებს დაბალ ფასებს სთავაზობს, რაც აეროპორტს კონკურენტულს ხდის. საჭირო მიმოსვლა საქართველოს სხვა რეგიონებთან არ არსებობს.

კომუნალური მომსახურება

რეგიონის 12-ვე მუნიციპალიტეტი მეტ-ნაკლებად გაზიფიცირებულია. პოტენციურ აბონენტთა სრული რაოდენობა იმერეთის მასშტაბით არის 154 975. აქედან გაზიფიცირებულია 74 368 ბენეფიციარი (47,9 %). ყოველწლიურად მიმდინარეობს გამრიცხველიანების სამუშაოები, მაგრამ გაზიფიცირების პრობლემა ჯერ კიდევ მწვავედ დგას, განსაკუთრებით სოფლებში.

რეგიონი სრულად არის ელექტროფიცირებული, გარდა 7 მაღალმთიანი დასახლებული პუნქტისა. ელექტროენერჯის მიწოდება ხორციელდება 24 საათიანი რეჟიმით.

წყალმომარაგება და წყალარინება

ყოველწლიურად მიმდინარეობს წყალმომარაგების სისტემების მოწესრიგების სამუშაოები, თუმცა შესასრულებელი სამუშაოს მასშტაბი ჯერ კიდევ ძალიან დიდია.

იმერეთის რეგიონში შპს - "საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის" მიერ წყალმომარაგების სისტემების აღდგენა-რეაბილიტაციის სამუშაოები მიმდინარეობს ქუთაისში (დასრულდება 2018 წელს), ბაღდათში, ჭიათურაში, ზესტაფონში, თერჯოლასა და ტყიბულში (მათი დასრულება დაგეგმილია 2015-2016 წლისათვის).

იმერეთის რეგიონში ზოგიერთ მუნიციპალიტეტში საკანალიზაციო სისტემები გაუმართავია, სოფლის ტიპის დასახლებებში და ზოგიერთ ქალაქებში კი საერთოდ არ არსებობს. რეგიონში არ არსებობს ჩამდინარე წყლის გამწმენდი ნაგებობები. გაუწმენდავი საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლები, მოქმედი საწარმოებისა და სამედიცინო დაწესებულებების არასრულად გაწმენდილი წყლები, აგრეთვე ნაგავსაყრელებიდან და სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებიდან ჩამდინარე წყლები ჩაედინება მდინარეებში, რაც პრობლემას წარმოადგენს გარემოსა და მოსახლეობის უსაფრთხოებისათვის.

მიმდინარეობს საკანალიზაციო ქსელების და მათი გამწმენდი ნაგებობების რეაბილიტაციისა და მშენებლობის სამუშაოები, მათ შორის წყალტუბოს ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობისა (დასრულების სავარაუდო ვადა - 2017 წელი) და ზესტაფონის კანალიზაციის კოლექტორის მშენებლობა. თუმცა სამუშაოთა ძალზე დიდი მოცულობისა და ღირებულების გამო წყლის ობიექტების დაბინძურების წყაროების სრულ აღმოფხვრას საკმაოდ დიდი დრო სჭირდება.

საბოლოო ჯამში, წყალი ცენტრალიზებული ფორმით მიეწოდება ქალაქების მოსახლეობის 80%-ზე მეტს. მხოლოდ ქალაქ ხონშია წყალმომარაგება 24-საათიანი. დანარჩენ ქალაქებში წყლის მიწოდება ხდება გრაფიკის თანახმად. სოფლებში ძირითადად ჭებით სარგებლობენ.

რაც შეეხება წყალარინების სისტემას, რეგიონის მასშტაბით ამ კუთხით მძიმე მდგომარეობაა. ბაღდათისა და დაბა ხარაგაულში სისტემა საერთოდ არ არსებობს. თერჯოლაში მოსახლეობის მხოლოდ 4%-ია უზრუნველყოფილი წყალარინების სისტემით. სოფლებში წყალარინების სისტემა არ არსებობს.

ნარჩენების მართვა

იმერეთის რეგიონში საშუალოდ წლიურად წარმოიქმნება 490 ათასი მ³ საყოფაცხოვრებო ნარჩენი. ნარჩენების შეგროვება ხდება ნაგავმზიდების საშუალებით. მომსახურეობას ახორციელებენ მუნიციპალიტეტების მიერ დაფუძნებული ა(ა)იპ-ები. ნარჩენების სეპარაცია მოსახლეობის მიერ არ ხორციელდება. გამონაკლისს წარმოადგენს ხარაგაულის მუნიციპალიტეტი, სადაც დონორის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში მოსახლეობის მიერ ხდება ნარჩენების (პლასტმასი და პოლიეთილენის ნაწარმი) სეპარაცია და კერძო კომპანია უზრუნველყოფს მის ტრანსპორტირებას ქ. თბილისში.

ნაგავსაყრელები სახელმწიფოს საკუთრებაშია. მიმდინარე წელს მოხდა ქ. ქუთაისის ნაგავსაყრელის კონსერვაცია "საქართველოს მყარი ნარჩენების კომპანიის" მიერ. ახალი ნაგავსაყრელისა და გადამამუშავებელი ქარხნის მშენებლობა დაგეგმილია 2015 წლიდან, რომელიც მოემსახურება მთელ რეგიონს.

იმერეთის რეგიონში ნარჩენების მართვის მდგრადი და ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბებისათვის აუცილებელია ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადება ნარჩენების ხუთსაფეხურიანი იერარქიის შესაბამისად და ნარჩენების პრევენციის პროგრამების შემუშავება. ამ მხრივ საჭიროა ნარჩენების შეგროვების სისტემისა და ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე განთავსების პრაქტიკის გაუმჯობესება. მისაღწევ მიზნებს შორის უმნიშვნელოვანესია განცალკავებული შეგროვების, მეორადი გადამამუშავებისა და ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის პრაქტიკის დანერგვა.

ამჟამად, ნაგავსაყრელების მდგომარეობა არ პასუხობს გარემოსდაცვით, სანიტარულ-ჰიგიენურ მოთხოვნებსა და ნორმებს. ნაგავსაყრელების ნაწილი მდინარეების პირასაა განლაგებული, ამის გამო ატმოსფერული ნალექებისა და წყალდიდობის დროს ნარჩენები მდინარეში ირეცხება. ნაგავსაყრელები არ არის შემოღობილი და დაცული, რის შედეგადაც ადგილი აქვს ნაგავსაყრელების მთელ ტერიტორიაზე პირუტყვის თავისუფალ გადაადგილებას.

შესამუშავებელია რეგიონის ნარჩენების მართვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მოგროვებასა და ტრანსპორტირებას მუნიციპალიტეტები ახორციელებენ. სოფლებს არ გააჩნიათ ნაგავსაყრელები, ამდენად, მოსახლეობა, რომელიც დასუფთავების მომსახურების გარეშე დარჩენილი, ნარჩენებს მდინარეებში ან გზების პირას ყრის. არ გამოიყენება ნარჩენების დახარისხებული შეგროვება, ორგანული ნარჩენების კომპოსტირება.

თუმცა მხარეში არ არის პრაქტიკა სამშენებლო და ქიმიური ნარჩენების შეგროვება-სეპარაციისა, რეგიონში მოქმედ საავადმყოფოებში სამკურნალო-პროფილაქტიკური

დაწესებულებების ნარჩენები (სამედიცინო ნარჩენები) თავსდება სპეციალურ, ჰერმეტიკულად დაცულ კონტეინერებში და სპეც-მანქანებით კერძო კომპანია უზრუნველყოფს მის ტრანსპორტირებას ქ.თბილისში.

რეგიონის ნაგავსაყრელებზე საყოფაცხოვრებო ნარჩენებთან ერთად ხვდება სამრეწველო, სამშენებლო და სხვა ნარჩენები.

სახანძრო-სამაშველო სამსახური

რეგიონულ ადმინისტრაციაში მოქმედებს საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახური, ხოლო მუნიციპალიტეტებში ფუნქციონირებს სახანძრო-სამაშველო სამსახურები. სამსახურების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა და პერსონალის კვალიფიკაცია არ შეესაბამება სტანდარტებს.

კავშირგაბმულობა

რეგიონის ტერიტორიაზე ვრცელდება ფიჭური კავშირგაბმულობის მობილური ქსელები, რომელთა დაფარვა დასახლებების უმეტესობაზე (გარდა მაღალმთიანი ზონებისა) ვრცელდება. რეგიონში ინტერნეტ ქსელი ძირითადად ფუნქციონირებს მობილური ქსელების (მოდემები) და სატელიტური თევზების საშუალებით. ყველა თვითმმართველ ერთეულში მოქმედებს „ საქართველოს ფოსტის“ სერვის ცენტრები.

VI. გარემოს დაცვა

ჰაერის ხარისხი

რეგიონში ჰაერის დამაბინძურებელი ნივთიერებების კონცენტრაცია ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციაზე მაღალია. ძირითად დამაბინძურებლებს შორისაა მანგანუმისა მადნისა და ქვანახშირის გამამდიდრებელი საწარმოები და მეტალურგიული ქარხნები, რომლებიც ძირითადად ჭიათურის, ზესტაფონისა და თერჯოლის მუნიციპალიტეტებშია ლოკალიზებული. ზესტაფონში მაღალია მანგანუმის ორჟანგის კონცენტრაცია, ქუთაისში - მტკრისა და გოგირდის დიოქსიდის კონცენტრაცია. ტყიბული ასევე განიცდის ბუნებრივი რესურსების კარიერულ მოპოვებასთან და გადამუშავებასთან დაკავშირებული ემისიების უარყოფით ზემოქმედებას.

იმერეთზე გამავალი საქართველოს ძირითადი სატრანსპორტო დერეფნის - ბათუმი-თბილისის საავტომობილო გზის გამო, საავტომობილო ტრანსპორტი ასევე უარყოფითად მოქმედებს ჰაერის სისუფთავის ხარისხზე. მშენებარე საავტომობილო მაგისტრალი მნიშვნელოვნად განტვირთავს მოძრაობას, მაგრამ იმის გამო, რომ იგი კვეთს რეგიონის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს, მათი გამოფრქვევებისგან დასაცავად სასურველია სპეციალური დამცავი ზოლის მოწყობა.

წყლის ხარისხი

იმერეთის რეგიონის წყლის რესურსების დაბინძურება საყოფაცხოვრებო და სამრეწველო საქმიანობის შედეგია. მუნიციპალური საკანალიზაციო სისტემებისა და მათი გამწმენდი ნაგებობების გაუმართაობა ზედაპირული წყლის ობიექტების მნიშვნელოვან დაბინძურებას იწვევს.

ზედაპირული წყლის ობიექტების დაბინძურება ასევე ხდება საწარმოო ობიექტებიდან, რაც გარემოსდაცვით ზედამხედველობას საჭიროებს. ამ მხრივ აღსანიშნავია ჭიათურის მუნიციპალიტეტი სადაც, საწარმოების მიერ ჩამდინარე წყლებთან ერთად მდ. ყვირილაში დიდი

რაოდენობით ჩაედინება მყარი შეწონილი ნაწილაკები და მანგანუმის ნაერთები, რაც ამ მდინარის მნიშვნელოვან დაბინძურებას განაპირობებს.

იმერეთის რეგიონში მდინარეები უმეტესწილად გაედინებიან სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების სიახლოვეს. ორგანული და არაორგანული სასუქების არასწორი გამოყენების შედეგად არსებობს წყლის ობიექტების ორგანული ნივთიერებებით, აზოტისა და ფოსფორის ნაერთებით დაბინძურების რისკი. რეგიონისათვის დამახასიათებელ სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებით წყლების დაბინძურება ერთ-ერთი პრობლემური საკითხია.

ტყის დაცვა

2012 წლის მონაცემებით იმერეთის რეგიონში ტყით დაფარული ფართობის 97%-ს ეროვნული სატყეო სააგენტო მართავს, ხოლო დანარჩენი დაცული ტერიტორიების ფარგლებშია.

ტყეებში მერქნული და არამერქნული რესურსებით სარგებლობის რაციონალურად რეგულირება ერთ-ერთი გარემოსდაცვითი პრობლემაა. მთის ტყეების ფუნქციონალური დანიშნულების გათვალისწინებით ცალკეული კატეგორიის ტყის მასივებში მერქნული რესურსებით სარგებლობის შესაძლებლობები შეზღუდულია, კერძოდ: საკურორტო ტყეებში, მწვანე ზონის ტყეებში, აღკვეთილებში, ეროვნული პარკებში, ასევე განსაკუთრებული ფუნქციური დანიშნულების უბნებში. აქტუალურია, რომ ტყის მდგრადი მართვა და გამოყენება დაიგეგმოს ადგილობრივი თემებისთვის სარგებლის სამართლიანი და თანასწორი განაწილების უზრუნველყოფის გათვალისწინებით.

2013 წელს ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ იმერეთის რეგიონში განხორციელდა დაავადებული წაბლნარი კორომების სანიტარული ჭრების ეფექტიანობის შეფასება და ტყიბულის, ხარაგაულის, ჭიათურის და ზესტაფონის სატყეო უბნების კვლევა. ამ მხრივ მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე დაავადებული წაბლნარი კორომების აღდგენა-გაჯანსაღება.

2014 წელს ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ წარმოდგენილ იქნა ხარაგაულის სატყეო უბნის ტყის მეურნეობის ტაქსაციური აღწერები და მართვის გეგმა. საჭიროა, რომ ასეთი სამუშაო და მართვის გეგმა შესრულდეს ყველა უბნისათვის, რომელთა უმრავლესობა ტყის მოვლისა და აღდგენის ფართომასშტაბიან ღონისძიებებს საჭიროებს.

ნიადაგის ხარისხი

იმერეთის რეგიონში გვხვდება ნიადაგის ეროზიისა და დაბინძურების პრობლემაც. მაგალითად საჩხერის მუნიციპალიტეტში ადგილი აქვს ნიადაგის ეროზიას, სადაც სხვადასხვა მიზეზით ეროზირებულია სასოფლო-სამეურნეო მიწების 5%-მდე. როგორც ჩანს, ეს გარკვეულწილად გადამოვებას უკავშირდება. ასევე აქ ტყის განაკაფებში ადგილ-ადგილ მეწყრული მოვლენებიც განვითარდა.

ნიადაგის დაბინძურების მთავარი მიზეზებია: საყოფაცხოვრებო და ინდუსტრიული ნარჩენების პირდაპირ გარემოში გადაყრა, გამონაბოლქვი გაზები, სასოფლო სამეურნეო წამლები და ქიმიური სასუქები, ჰაერის დამბინძურებელი მავნე გაზების წვიმის შედეგად მიწაში შერევა და ტყეების განადგურების შედეგად გამოწვეული ნიადაგის ეროზია. ნიადაგი განსაკუთრებით დაბინძურებულია ზესტაფონისა და ჭიათურის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე.

VII. ხელისუფლება

2014 წელს საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ ამოქმედების შემდეგ ახალი პირობები შეიქმნა რეგიონის მართვის გაუმჯობესების, რეგიონის განვითარების საკითხებში საზოგადოების ჩართვის თვალსაზრისით.

რეგიონის მართვა ხორციელდება სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის, მისი ადმინისტრაციისა და მხარეში არსებული მინიციპალიტეტების საკონსულტაციო საბჭოს საშუალებით. საბჭო უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტების ინტერესების გათვალისწინებას იმერეთის რეგიონული განვითარების პოლიტიკის შემუშავებისას.

იმერეთის რეგიონისა და მუნიციპალიტეტების განვითარებაში საზოგადოების ჩართვა ხორციელდება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აქტიური მონაწილეობის გზით.

სახელმწიფო რწმუნებული-გუბერნატორის ადმინისტრაცია და მუნიციპალიტეტები რეგიონის განვითარებისას მოქმედებენ არსებული კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილებებისა და ფინანსური რესურსების ფარგლებში. იმერეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტების საკუთარი შემოსულობები 2014 წლის 10 თვის მონაცემებით შეადგენს 120,048,000.00 ლარს. მათ შორის გამოთანაბრებითი ტრანსფერის საშუალებით სახელმწიფოსგან დამატებით მიღებულია 87,407,600.00 ლარი. გარდა ამისა, ადგილობრივი მნიშვნელობის პროექტების მნიშვნელოვანი ნაწილი სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული სპეციალური ტრანსფერებით ფინანსდება და ეს თანხა 2014 წელს შეადგენს 2,093,000.00 ლარს. აღნიშნულის გარდა, სახელმწიფომ რეგიონის განვითარებისათვის 2014 წელს დახარჯა 49,543,800.00 ლარი.

რეგიონული ადმინისტრაცია და თვითმმართველობები, არასაკმარისი ფინანსური და ქონებრივი რესურსების გამო, შეზღუდულნი არიან განახორციელონ რეგიონულ განვითარებაზე მიმართული ღონისძიებებში. ისინი ცდილობენ პრობლემა გადაჭრან კერძო ინვესტიციების მოზიდვითა და საჯარო და კერძო სექტორთან ერთობლივი პროექტების განხორციელებით.

რეგიონის დონეზე მდგრადი განვითარების ხელშესაწყობად შესაქმნელია დამატებითი მექანიზმები სტრატეგიის განხორციელების პროცესის მართვის, მუნიციპალიტეტების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და რეგიონისა და თვითმმართველი ერთეულების დონეზე სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმარების უზრუნველსაყოფად.

გარდა ამისა, საჭიროა სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის ადმინისტრაციისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში დასაქმებული საჯარო მოხელეების კვალიფიკაციის ამაღლება. ამ მხრივ ძალზედ მნიშვნელოვანია ყურადღება მიექცეს კვალიფიკაციის ამაღლებას ისეთ სფეროებში, როგორცაა სტრატეგიული დაგეგმვა, სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმვა, საზოგადოებრივი მომსახურებების გაწევა და სხვა. გასაუმჯობესებელია რეგიონული ადმინისტრაციისა და მუნიციპალიტეტების ტექნიკურ-მატერიალური ბაზა.

დაწყებულია მუშაობა სახელმწიფო რწმუნებულთან არსებულ საკონსულტაციო საბჭოსთან შექმნილ სამუშაო ჯგუფებში რეგიონის სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენელთა ჩასართავად. შესაქმნელია თანამედროვე ინსტიტუციები არსებულ გამოწვევებზე საპასუხოდ.

VIII. რეგიონის ფაქტობრივი ანალიზი (SWOT)

რეგიონის საერთო ფაქტორული ანალიზი	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ რეგიონის სიახლოვე საზღვაო პორტებთან; დავით აღმაშენებლის სახელობის ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტის, რკინიგზის არსებობა; ენერგეტიკულ და საავტომობილო კორიდორებზე მდებარეობა ➤ რეგიონის ურბანიზაციის მაღალი დონე ➤ წიაღისეული რესურსების მრავალფეროვნება ➤ ეკონომიკის დივერსიფიკაციის მაღალი დონე ➤ თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის არსებობა ➤ რეგიონში სტრატეგიული ენერგეტიკული ობიექტების და ენერგეტიკული ბაზის არსებობა ➤ ხელსაყრელი კლიმატური პირობები სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების საწარმოებლად: მეღვინეობის, მეცხოველეობისა და მემცენარეობის განვითარებისათვის ➤ ტურისტული სანახაობების მრავალფეროვნება 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ოკუპირებული ტერიტორიების გამყოფ ხაზთან მდებარეობა ➤ მოსახლეობის უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებელი; ცხოვრების დაბალი დონე და სოციალური მომსახურების არადაამაკმაყოფილებელი დონე ➤ სუსტად განვითარებული მუნიციპალური სერვისები და ინფრასტრუქტურა ➤ გენდერული დისბალანსი საჯარო და კერძო სექტორში ➤ სუსტად განვითარებული კომერციული და ბიზნეს ინფრასტრუქტურა ➤ მუშახელის პროფესიული განათლებისა და კვალიფიკაციის დაბალი დონე ➤ სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, აგროწარმოებისა და ლოჯისტიკის განვითარების არასათანადო დონე ➤ ბუნებრივი კატასტროფების მართვის ქმედითი სისტემის არარსებობა ➤ რეგიონული ადმინისტრაციისა და მუნიციპალიტეტების შეზღუდული უფლებამოსილებები, მწირი შემოსავლები და ქონებრივი რესურსები
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ საბანკო კრედიტებზე და კაპიტალის ალტერნატიულ ბაზრებზე ხელმისაწვდომობის ზრდა ➤ რეგიონში წარმოებული პროდუქციისათვის ახალი გასაღების ბაზრების გახსნა ➤ ტურისტული ნაკადის გაზრდა ➤ ინვესტორების გაზრდილი ინტერესი საკურორტო და სხვა ბუნებრივი პოტენციალის მიმართ ➤ ახალი ტექნოლოგიებისა და წარმოების ინოვაციური მეთოდების დანერგვისათვის ქმედითი პროგრამების განხორციელება 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ საფინანსო-ეკონომიკური კრიზისი ➤ ბუნებრივი კატასტროფები, სამრეწველო ავარიები და ეპიდემიის გავრცელება ➤ კომერციული კრედიტების გაძვირება და ინვესტიციების შემცირება

რეგიონის დარგობრივი ანალიზი (SWOT)

სოციალური განვითარება	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ პირველადი სამედიცინო მომსახურებით თემების უზრუნველყოფა ➤ თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი სამედიცინო დაწესებულებების არსებობა ➤ მდიდარი სასწავლო-სამეცნიერო ტრადიციები, კონკურენტუნარიანი და მზარდი საგანმანათლებლო სექტორი ➤ მდიდარი და მრავალფეროვანი კულტურული და სპორტული ტრადიციები ➤ თანამედროვე სასპორტო ნაგებობები ➤ საზოგადოებრივად აქტიური, ტრადიციული სპორტის სახეობებით დაინტერესებული ახალგაზრდობა 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ სამედიცინო სექტორის სუსტი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა; თანამედროვე ტექნოლოგიების სიმცირე და პერსონალის კვალიფიკაციას დაბალი დონე სამედიცინო სფეროში ➤ მოსახლეობის შემოსავლებისა და დანაზოგების სიმცირე; მოსახლეობის რაოდენობის შემცირება მიგრაციისა და დაბერების გამო ➤ კომპიუტერულ ტექნოლოგიებში კვალიფიციური კადრების დეფიციტი ➤ სკოლებისა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების არასაკმარისი რაოდენობა და არსებული შენობების არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა ➤ რეგიონისათვის საჭირო პროფესიების სწავლის და კვალიფიკაციის ამაღლების შესაძლებლობების ნაკლებობა მომზადება - გადამზადების ცენტრების არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობის გამო ➤ კულტურისა და განათლების ცენტრების არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა; საზოგადოების შეხვედრების ადგილების სიმცირე ➤ სასპორტო სკოლების, კლუბების, სპორტული კომპლექსების, ბაზების არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა ინვენტარით აღჭურვის კუთხით და საცურაო აუზების სიმცირე ➤ მოძველებული საბინაო ფონდი ➤ ურბანულ და სოფლის კატეგორიის დასახელებებში არასათანადო საცხოვრებელი პირობები
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ კერძო სექტორის დაინტერესება საჯარო სტრუქტურებთან ერთად რეგიონისთვის მნიშვნელოვანი პროექტების განხორციელებით ➤ ეკონომიკური განვითარების მაღალი დინამიკა 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ შრომისუნარიანი მოსახლეობის გასვლა რეგიონიდან ➤ ბუნებრივი კატასტროფები ➤ საფინანსო-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუარესება

ეკონომიკა და ეკონომიკური ინფრასტრუქტურა	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ საერთაშორისო მნიშვნელობის მაგისტრალის, რკინიგზის, აეროპორტის არსებობა; საზღვაო პორტებთან სიახლოვე ➤ მანგანუმის მადნისა და ქვანახშირის, მოსაპირკეთებელი მასალების (ტემენიტი, კირქვები, მარმარილოსებრი კირქვები, ტუფი, ბაზალტი), სააგურე, კერამიკული და ცეცხლგამძლე თიხების, კალიუმის, ალუმინისა და ეკოლოგიურად სუფთა სასუქების მისაღებად ვარგისი გლაუკონიტის შემცველი ნედლეულის, გიშერის, მინერალური და თერმული წყლების საბადოების არსებობა ➤ მდიდარი სამრეწველო პოტენციალი და სასწავლო–სამეცნიერო ტრადიციები ➤ წყალუხვი მდინარეები, მცირე და საშუალო ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობის შესაძლებლობა ➤ ტურისტული სანახაობების მრავალფეროვნება ➤ მრეწველობის დარგის კვალიფიციური კადრის არსებობა 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ტურისტული ინფრასტრუქტურის არადაამაკმაყოფილებელი მდგომარეობა და არაკვალიფიციური კადრები ➤ მოძველებული საწარმოო ტექნიკური ბაზა რეგიონში ➤ მეწარმეობის დამწყებთა და არსებული ბიზნესის განვითარების ხელშემწყობი ინფრასტრუქტურის არარსებობა ➤ სხვადასხვა ეკონომიკური მიმართულებებისათვის კადრების მომზადება-გადამზადების სისტემის არასათანადო დონე
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ სახელმწიფოსა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ბიზნეს სექტორის მხარდამჭერი ახალი პროგრამების განხორციელება ➤ საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ სახელმწიფო და კერძო ინვესტიციების შემცირება ➤ კვალიფიციური სპეციალისტების მიგრაცია ➤ სტიქიური მოვლენების სიხშირე

სოფლის მეურნეობა	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მოყვანისათვის ხელსაყრელი ბუნებრივი პირობების არსებობა ➤ პროდუქციის მომხმარებლების დიდი შიდა ბაზარი და სხვა ეროვნულ ბაზრებთან სიახლოვე ➤ ბრენდული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის არსებობა ➤ სასათბურე და ფერმერული მეურნეობების მდიდარი ტრადიციები ➤ საექსპორტო პროდუქციის წარმოება 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაბალი მოსავლიანობა, წარმოების დაბალპროდუქტიულობა და დაბალშემოსავლიანობა ➤ მიწის მფლობელთა შორის კოოპერაციის ნაკლებობა, ფერმერული მეურნეობების ტრადიციების არარსებობა ➤ თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და ცოდნის უკმარისობა ➤ აგროტურიზმის ხელმისაწვდომობისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის არარსებობა
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების ხელშემწყობი სახელმწიფო და სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების პროგრამების გაფართოება ➤ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებლებისთვის ხელსაყრელი ახალი საბაზკო და სადაზღვევო პროდუქტების შეთავაზება ➤ ახალი ტექნოლოგიებისა და წარმოების ინოვაციური მეთოდების დანერგვისათვის ქმედითი პროგრამების განხორციელება ➤ ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესასრულებლად მხარდამჭერი ღონისძიებების განხორციელება 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ სტიქიური მოვლენები ➤ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დაავადებების გავრცელება ➤ საერთაშორისო სტანდარტებისადმი დარგის მოუმზადებლობა ➤ სასოფლო პროდუქციის დაზღვევის სისტემის არასათანადო პირობები

გარემოს დაცვა	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ გარემოს დაცვის სფეროში მომუშავე სახელმწიფო სტრუქტურების, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და სამეცნიერო წრეებს შორის კოორდინირების მაღალი დონე ➤ დაცული ტერიტორიების მართვის გამართული სისტემა ➤ არსებული ნაგავსაყრელების მოწესრიგების მიმდინარე პროცესი; ახალი ნაგავსაყრელების მშენებლობა; ნარჩენების სეპარაციის გამოცდილების არსებობა 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით, წყალარინების სისტემის არარსებობით, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატებითა და სამრეწველო სექტორის მიერ გარემოს დაბინძურება ➤ გარემოს დაბინძურების ხარისხის სუსტი მონიტორინგის სისტემა ➤ უკანონო ნაგავსაყრელების არსებობა; ნარჩენების სეპარაციისა და გადამუშავების, მათ შორის სამრეწველო და საშიში ნარჩენების გაუვნებლობის სისტემის არარსებობა ➤ სამრეწველო წარმოებაში მოძველებული ტექნოლოგიების გამოყენება და გერემოსადმი მეგობრულად დამოკიდებული ტექნოლოგიების სიმწირე ➤ მოსახლეობის განათლების დაბალი დონე გარემოს დაცვის სფეროში
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებითა და სხვა საერთაშორისო შეთანხმებებით გარემოსდაცვით სფეროში ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად სახელმწიფოსა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული პროექტები ➤ გარემოზე დატვირთვის შემცირება განახლებადი ენერჯეტიკის განვითარებით 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ბუნებრივი კატაკლიზმები ➤ სამრეწველო ავარიები

ხელისუფლება და საზოგადოებრივი სერვისები	
ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ცენტრალურ, რეგიონულ და მუნიციპალურ ხელისუფლებებს შორის რეგიონის განვითარების საკითხებზე კოორდინაცია ➤ სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობისათვის პირობების გაუმჯობესება რეგიონისა და მუნიციპალიტეტების განვითარების საკითხებში ➤ რეგიონული მნიშვნელობის ტელევიზიების, რადიომუწყებლობისა და ბეჭდური მედიასაშუალებების კარგად განვითარებული ქსელი 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ მუნიციპალიტეტების მწირი ფინანსური რესურსები ➤ რეგიონის დასახლებების განვითარების გეგმების კოორდინაციის ნაკლებობა რეგიონის განვითარების გეგმებთან ➤ რეგიონის დასახლებების განვითარებაში მოსახლეობის არასაკმარისი მონაწილეობა ➤ მოძველებული რეგიონული და ადგილობრივი მნიშვნელობის საგზაო ინფრასტრუქტურა ➤ საკანალიზაციო ქსელების და მათი გამწმენდი ნაგებობების რეაბილიტაციისა და მშენებლობის სამუშაოების სიმცირე ➤ წყალმომარაგების სისტემის გაუმართაობა ➤ ბუნებრივი აირითა და ელექტროენერჯით არასრული უზრუნველყოფა
შესაძლებლობები	საფრთხეები
<ul style="list-style-type: none"> ➤ კერძო სექტორის მიერ საჯარო სტრუქტურებთან ერთად რეგიონის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი პროექტების განხორციელება ➤ ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების დანერგვაზე მიმართული სპეციალური სახელმწიფო და დონორული პროგრამები 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ საფინანსო-ეკონომიკური კრიზისი

IX. იმერეთის რეგიონის განვითარების ხედვა, პრიორიტეტული მიმართულებები, სტრატეგიული მიზნები და ამოცანები

რეგიონის სტრატეგიის ჩამოყალიბებისას დიაგნოსტიკური და ფაქტორული ანალიზის, გამოვლენილი გამოწვევებისა და არსებული პოტენციალის შეფასების საფუძველზე განისაზღვრა იმერეთის რეგიონის განვითარების ხედვა 2021 წლისათვის, რომლის მიხედვითაც რეგიონი იქნება ადგილი:

- სადაც უკეთესი პირობებია შექმნილი მათთვის ვინც ცხოვრობს, მუშაობს, სწავლობს, ეწევა ბიზნესს ან სტუმრად იმყოფება იმერეთის რეგიონში; არსებობს ცვლილებებისადმი ადაპტირებული მრავალფეროვანი ეკონომიკა და მიღწეულია ცხოვრების ისეთი დონე, სადაც მაცხოვრებლებს აქვთ საერთო კეთილდღეობის შექმნაში მონაწილეობის შესაძლებლობა;
- რომელიც მჭიდროდ არის დაკავშირებული საქართველოს სხვა რეგიონებთან და აქტიურ როლს თამაშობს საქართველოს საერთაშორისო ინტეგრაციაში.

იმისათვის, რომ ხედვა რეალობად იქცეს, რეგიონი ძალისხმევას მიმართავს შემდეგი პრიორიტეტული მიმართულებებით:

პრიორიტეტი 1. ჯანსაღი და სოციალურად განვითარებული საზოგადოება

პრიორიტეტი 2. იმერეთი - ადგილი მეწარმეებისთვის

პრიორიტეტი 3. სოფლის კატეგორიის დასახლებებისა და სოფლის მეურნეობის განვითარება

პრიორიტეტი 4. იმერეთი - საქართველოს დასავლეთის ტურისტული ჰაბი

სტრატეგია მიმართული იქნება შემდეგი მიზნებისა და ამოცანების მიღწევაზე:

მიზანი 1. ძლიერი, გამჭვირვალე და ანგარიშვალდებული რეგიონული და მუნიციპალური ხელისუფლების ჩამოყალიბება

ამოცანა 1.1.

სახელმწიფო რწმუნებულის-გუბერნატორის ადმინისტრაციასა და მუნიციპალიტეტებში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება; მათთვის თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვილი, ხელსაყრელი სამუშაო გარემო-პირობების შექმნა

ამოცანა 1.2.

რეგიონის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი მართვის მეთოდების დანერგვა; თანამედროვე ინსტიტუციების შექმნა და განვითარება

ამოცანა 1.3.

რეგიონისა და მუნიციპალიტეტების განვითარებასთან დაკავშირებული სტრატეგიების, გეგმების, პროგრამებისა და სხვა დოკუმენტების მომზადება

ამოცანა 1.4.

რეგიონის, მუნიციპალიტეტების ან ცალკეული დასახლებების მართვასა და განვითარებაში გადაწყვეტილების მიღებისა და განხორციელების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის გაძლიერება

ამოცანა 1.5.

საჯარო-კერძო თანამშრომლობის პრინციპების დანერგვა რეგიონის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი საკითხების გადასაწყვეტად

ამოცანა 1.6.

რეგიონისა და მუნიციპალიტეტების დონეზე სტატისტიკური ინფორმაციის შეგროვების, სისტემატიზაციის და ანალიზის ქმედითი სისტემის დანერგვა

ამოცანა 1.7.

რეგიონში არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველა დაინტერესებული პირისათვის

ამოცანა 1.8.

რეგიონისა და მუნიციპალიტეტების განვითარების ინდიკატორების სისტემის დახვეწა და მათ შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

მიზანი 2. საბაზისო ინფრასტრუქტურის განვითარება და საზოგადოებრივი მომსახურებების გაუმჯობესება

ამოცანა 2.1.

აბონენტების სასმელი წყლით, ელექტროენერგიით (მ.შ. განახლებადი ენერჯის წყაროების გამოყენებით) და ბუნებრივი აირით უწყვეტი მომარაგება; არსებული ქსელების რეაბილიტაცია, ახლების მშენებლობა

ამოცანა 2.2.

ურბანული და სოფლის კატეგორიის დასახლებების წყლით მომარაგების სისტემის განვითარება

ამოცანა 2.3.

ყველა კატეგორიის დასახლებებში საწარმოო და საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების, წყალარინების და სანიაღვრე სისტემების მოწესრიგება და განვითარება

ამოცანა 2.4.

ყველა კატეგორიის დასახლებაში ნარჩენების სეპარაცია, შეგროვება და გატანა; საჯარო ადგილების დასუფთავება, უკანონო ნაგავსაყრელების გაუქმება და თანამედროვე განთავსების ადგილების შექმნა; შეგროვებული ნარჩენების გაუვნებლობა და გადამუშავება

ამოცანა 2.5.

რეგიონში გზების გარე განათების ქსელებით უზრუნველყოფა და მათი მომსახურება; შესაძლებლობის შემთხვევაში ამ ქსელების ელექტროენერგიით მომარაგება ენერჯის განახლებადი წყაროებიდან მიღებული ელექტროენერგიით

ამოცანა 2.6.

რეგიონის თვითმმართველი ქალაქისა და თვითმმართველი თემების მოსახლეობისათვის რეგულარული სამგზავრო გადაყვანის მომსახურების გაუმჯობესება; მუნიციპალიტეტებს შორის სატრანსპორტო გადაზიდვების მომსახურების ორგანიზების ხელშეწყობა

ამოცანა 2.7.

რეგიონში საერთაშორისო, რეგიონული და მუნიციპალური მნიშვნელობის თანამედროვე სატრანსპორტო კვანძების შექმნა, საიდანაც შესაძლებელი იქნება შესაბამისი სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებებით გადაადგილება

ამოცანა 2.8.

სამგზავრო გადაყვანებისას რეგიონში ეკოლოგიურად სუფთა სატრანსპორტო სახეობებით მომსახურების განვითარება

ამოცანა 2.9.

ადგილობრივი მნიშვნელობის გზებზე საგზაო მოძრაობის ორგანიზება, ავტოსატრანსპორტო საშუალებების პარკირების მოწესრიგება

ამოცანა 2.10.

სახანძრო-სამაშველო სამსახურების აღჭურვა თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად; მათი ოპტიმალური განთავსება მუნიციპალიტეტებისა და რეგიონის ტერიტორიაზე და მათ შორის კოორდინაციის გაუმჯობესება; სახანძრო-სამაშველო სამსახურებში დასაქმებულების კვალიფიკაციის ამაღლება

ამოცანა 2.11.

რეგიონის ტერიტორიაზე არსებული საგზაო ინფრასტრუქტურის (მ.შ. ხიდები, გვირაბები, ტროტუარები) გაუმჯობესება და ახლის მშენებლობა

ამოცანა 2.12.

რეგიონში საგზაო-საინფორმაციო ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება: გზებზე მოძრაობის მიმართულებების, ქუჩების სახელდებისა და ნუმერაციის ნიშნების დამონტაჟება; ტრანსპორტის ოფიციალურ გაჩერებებზე ტრანსპორტის მოძრაობის დაფების მოწყობა

ამოცანა 2.13.

მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული პარკების, სკვერებისა და სხვა საჯარო ადგილების მოვლა-პატრონობა, გამწვანება და განვითარება

ამოცანა 2.14.

რეგიონის დასახლებების სტაბილური, მაღალი სიჩქარის ინტერნეტით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა

ამოცანა 2.15.

სასაფლაოების მოწყობა, მოვლა-პატრონობა და სარიტუალო მომსახურების უზრუნველყოფა

ამოცანა 2.16.

შინაური ცხოველების ყოლისა და უპატრონო ცხოველებთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტა

ამოცანა 2.17.

მესაკუთრეების დახმარება შენობა-ნაგებობების, ინფრასტრუქტურისა და გარემოს მოვლა-პატრონობასა და განვითარებაში

მიზანი 3. ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური მომსახურების სრულყოფა

ამოცანა 3.1.

რეგიონში თანამედროვე აპარატურით აღჭურვილი სამედიცინო ობიექტების მშენებლობა და არსებული სამედიცინო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

ამოცანა 3.2.

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების სისტემის შემდგომი გაუმჯობესება

ამოცანა 3.3.

ექიმების კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფა

ამოცანა 3.4.

მოსახლეობის მიერ ხარისხიანი სამედიცინო და სოციალური მომსახურების მიღების ხელმისაწვდომობის გაზრდა

ამოცანა 3.5.

სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის საჭიროებების დაკმაყოფილებაზე ორიენტირებული სოციალური პროგრამების განხორციელება და სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების ფინანსური დახმარება

ამოცანა 3.6.

ეფექტიანი და სამართლიანი განაწილების პრინციპებზე დაფუძნებული სოციალური პროგრამების შექმნა და განვითარება

ამოცანა 3.7.

მოსახლეობის მოწყვლადი ჯგუფებისათვის სოციალური სახლების მომსახურების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

ამოცანა 3.8.

იძულებით გადაადგილებულ პირთა, სტიქიური მოვლენების შედეგად დაზარალებული ოჯახებისა და საცხოვრებელი ფართის გარეშე დარჩენილი სხვა ჯგუფების საცხოვრებელი ფართითა და თავშესაფრით უზრუნველყოფა

ამოცანა 3.9.

სამედიცინო მომსახურებისა და სოციალური უზრუნველყოფის სახელმწიფო და მუნიციპალური პროგრამების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდა

ამოცანა 3.10.

დასაქმებისა და ადგილობრივი მოსახლეობის შემოსავლების ზრდისაკენ მიმართული პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა

მიზანი 4. განათლების, კულტურისა და სპორტის განვითარება

ამოცანა 4.1.

საჯარო სკოლებისა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება, პედაგოგებისა და ადმინისტრაციული პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლება

ამოცანა 4.2.

ადგილობრივ საჭიროებათა გათვალისწინებით რეგიონში მრავალპროფილიანი პროფესიული გადამზადების ცენტრების შექმნა; არსებული უმაღლესი და პროფესიული სასწავლებლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება.

ამოცანა 4.3.

რეგიონის მაცხოვრებლების უნარ-ჩვევების განვითარება; გადამზადებასა და შესაძლებლობების განვითარების მხარდაჭერა ახალი სპეციალობების შესწავლისათვის

ამოცანა 4.4.

ტალანტების გამოვლენა, მათი რეგიონში შენარჩუნება და რეგიონის გარედან მათი მოზიდვა

ამოცანა 4.5.

რეგიონის საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინკლუზიური სწავლებისთვის პირობების გაუმჯობესება; არაფორმალური სწავლების მიდგომების დანერგვა

ამოცანა 4.6.

რეგიონის კულტურული და სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და არსებულის რეაბილიტაცია

ამოცანა 4.7.

რეგიონის ყველა ასაკის და სოციალური ჯგუფის მაცხოვრებლებისათვის თანაბარი პირობების შექმნა სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ცხოვრებისთვის

ამოცანა 4.8.

რეგიონის წარმატებული სპორტსმენების, სპორტული კლუბებისა და გუნდების მხარდაჭერა

ამოცანა 4.9.

პროფესიულ სპორტსმენებად ჩამოყალიბების მსურველთა მხარდაჭერა

ამოცანა 4.10.

იმერეთში სპორტული და კულტურული ღონისძიებების ჩატარების ხელშეწყობა

ამოცანა 4.11.

იმერეთის კულტურული მემკვიდრეობისა და ადგილობრივი მნიშვნელობის კულტურის ძეგლების მოვლა-პატრონობა და განვითარება

ამოცანა 4.12.

კულტურის სხვადასხვა დარგების განვითარება, კულტურის სფეროში მოღვაწეთა და საქმიანობის მსურველთა მხარდაჭერა

მიზანი 5. რეგიონის მოსახლეობის სხვადასხვა ჯგუფების ინტეგრაცია რეგიონის განვითარებაში

ამოცანა 5.1.

რეგიონში საცხოვრებლად ჩამოსულთა ინტეგრაცია იმერეთის რეგიონის იდენტობის შესანარჩუნებლად

ამოცანა 5.2.

დემოგრაფიული სიტუაციის გაუმჯობესებისაკენ მიმართული ქმედითი პროგრამების შემუშავება და განხორციელება

ამოცანა 5.3.

ახალგაზრდების ჩართვა რეგიონის განვითარების საკითხებში; ახალგაზრდობის განვითარების მხარდამჭერი პროგრამების შემუშავება და განხორციელება

ამოცანა 5.4.

სხვადასხვა მოწყვლადი სოციალური ჯგუფების (შშმპ, დევნილები, ხანდაზმული მოსახლეობა, ეროვნული უმცირესობები და ა.შ.) ინტეგრირება რეგიონის ცხოვრებაში

ამოცანა 5.5.

შშმ პირებისთვის ადაპტირებული ინფრასტრუქტურის განვითარება და თავისუფლად გადაადგილების პირობების შექმნა

ამოცანა 5.6.

იმერეთის რეგიონული და მუნიციპალური ხელისუფლების როლის გაძლიერება მოსახლეობის ურთიერთანამშრომლობისა და მათი რეგიონის ცხოვრებაში ჩართულობის გაზრდაში

ამოცანა 5.7.

გენდერული თანასწორობის ხელშემწყობი ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება

მიზანი 6. ეკოლოგიურად სუფთა, უსაფრთხო და მდგრადი გარემოს განვითარება

ამოცანა 6.1.

ბუნებრივი კატასტროფების რისკების, სტიქიური გეოლოგიური პროცესების საფრთხის და ავარიული სიტუაციების მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება და განსაკუთრებით მოწყვლადი ტერიტორიების მონიტორინგის სისტემის ჩამოყალიბება

ამოცანა 6.2.

კლიმატის ცვლილების უარყოფითი ზეგავლენის საადაპტაციო ღონისძიებების გეგმის შემუშავება და განხორციელება

ამოცანა 6.3.

წყლის, ჰაერის და ნიადაგის ხარისხის მონიტორინგის პუნქტებისა და ლაბორატორიების ინსტალაცია; წყლის, ჰაერისა და ნიადაგის დაბინძურებასთან ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელება და მონიტორინგის რეგულარული ჩატარება

ამოცანა 6.4.

მდინარეების ნაპირსამაგრი ღონისძიებების გეგმის შემუშავება და განხორციელება

ამოცანა 6.5.

რეგიონის ტყეების მდგომარეობის გაუმჯობესება და ქარსაცავი ზოლების აღდგენა

ამოცანა 6.6.

გარემოს დაცვის საკითხებზე მოსახლეობის ცნობიერებისა და ინფორმირებულობის დონის ამაღლება

ამოცანა 6.7.

რეგიონის დაცული ტერიტორიების ინფრასტრუქტურის განვითარება და მართვის ქმედითი სისტემის ჩამოყალიბება

ამოცანა 6.8.

რეგიონის წყლის რესურსების, მათ შორის მინერალური და სხვა წყლების გამოყენების, დაცვისა და მართვისკენ მიმართული ღონისძიებების ხელშეწყობა

ამოცანა 6.9.

ენერჯის ეკონომიურად ხარჯვისა და გარემოზე ზემოქმედების შესამცირებლად რეგიონში ენერგოეფექტური პროექტების განხორციელების ხელშეწყობა

მიზანი 7. ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა და ინოვაციების მოზიდვა

ამოცანა 7.1.

იმერეთის რეგიონში არსებულ (განსაკუთრებით არაწიალისეულ) ადგილობრივ რესურსებსა და ნედლეულის გადამამუშავებაზე დაფუძნებული ბიზნესების განვითარება

ამოცანა 7.2.

ადგილობრივი ბიზნესის მხარდაჭერა ბაზრების კვლევით, ახალი ბაზრების მოძიებითა და ადგილობრივი პროდუქციის ცნობადობის ამაღლებით

ამოცანა 7.3.

რეგიონის გადამამუშავებელ მრეწველობაში არსებული პოტენციალის გამოყენების ხელშეწყობა

ამოცანა 7.4.

მძიმე მრეწველობის განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 7.5.

ვაჭრობის განვითარების ხელშეწყობა და სავაჭრო-პარტნიორული ურთიერთობების ჩამოყალიბების მხარდაჭერა

ამოცანა 7.6.

რეგიონის “თიზ“-ების პოტენციალის გამოყენება რეგიონში მეწარმეობის განვითარებისა და მოსახლეობის დასაქმების ხელშეწყობის მიზნით

ამოცანა 7.7.

რეგიონის ენერგეტიკული ბაზის განვითარება, მ.შ. მცირე ჰესების მშენებლობის მხარდაჭერა; ეკოლოგიურად სუფთა და განახლებადი ენერჯის წყაროების გამოყენების ხელშეწყობა

ამოცანა 7.8.

ახალი ტექნოლოგიების და ინოვაციების ტრანსფერისა და დანერგვის მხარდაჭერა

ამოცანა 7.9.

ინოვაციური სტარტაპების მხარდაჭერა

მიზანი 8. მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 8.1.

მეწარმეობის იდეის პოპულარიზაცია და მეწარმეობის მსურველთა მხარდამჭერი პროექტების განხორციელება

ამოცანა 8.2.

ახალი ბიზნესის შექმნისა და არსებულის განვითარების ხელშემწყობი ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბება და მხარდამჭერი პროექტების განხორციელება

ამოცანა 8.3.

მცირე და საშუალო მეწარმეობის განვითარების მხარდაჭერა

ამოცანა 8.4.

იმერეთის რეგიონის გადაქცევა ახალ ტექნოლოგიებზე, ინტელექტსა და ცოდნაზე დაფუძნებული კრეატიული ბიზნესების ცენტრად

ამოცანა 8.5.

საინფორმაციო პაკეტების მომზადება რეგიონის ბაზრებისა და საინვესტიციო შესაძლებლობების შესახებ; მათი გავრცელება ვებგვერდით, გამოფენებსა და ბიზნეს ფორუმებში მონაწილეობით

ამოცანა 8.6.

რეგიონში ლოჯისტიკური სერვისებისა და ცენტრების განვითარება

ამოცანა 8.7.

საავტომობილო გზების გასწვრივ მოქმედ მცირე მეწარმეებზე რეგიონში მიმდინარე ინფრასტრუქტურული პროექტების უარყოფითი გავლენის შემცირების მიზნით მათთვის დახმარების გაწევა ახალი შესაძლებლობების გამოყენებაში

მიზანი 9. სასოფლო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება

ამოცანა 9.1.

სამელიორაციო სისტემების გაუმჯობესება და სადრენაჟო ქსელების რეაბილიტაცია

ამოცანა 9.2.

სავარგულებთან მისასვლელი შიდა გზების რეაბილიტაცია

ამოცანა 9.3.

ექსტენციისა და მომსახურების ცენტრების, საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთების, რეგიონისათვის საჭირო ტექნიკით აღჭურვილი მექანიზაციის ცენტრების განვითარება

ამოცანა 9.4.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მიმღები, გამანაწილებელი და გადამამუშავებელი ცენტრების ორგანიზება

ამოცანა 9.5.

სანერგე და სასათბურე მეურნეობების განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 9.6.

სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულთა და ფერმერთათვის ტრენინგების ჩატარება და საკონსულტაციო ცენტრების შექმნა;

ამოცანა 9.7.

ნიადაგის და წარმოებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის შესამოწმებლად ლაბორატორიების მომსახურების ხელმისაწვდომობა

მიზანი 10. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების და პროდუქტიულობის გაზრდა

ამოცანა 10.1.

რეგიონის სასოფლო-სამეურნეო მიწებისა და წარმოებული პროდუქციის ატლასის მომზადება

ამოცანა 10.2.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მომხმარებელამდე მიტანის ქსელების შექმნა

ამოცანა 10.3.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების პროდუქტიულობის გასაზრდელად საჭირო ინვესტიციების შეფასება და მათი განხორციელება

ამოცანა 10.4.

რეგიონისთვის დამახასიათებელი ბრენდული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის პოპულარიზაცია; მაღალპროდუქტიული ჯიშების წარმოებისა და ექსპორტის ხელშეწყობა

ამოცანა 10.5.

სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების ჯაჭვის შექმნა

ამოცანა 10.6.

რეგიონის სოფლის განვითარებაზე მიმართული არსებული და მოსალოდნელი ადგილობრივი, ეროვნული და საერთაშორისო პროგრამებისა და ფონდების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება რეგიონის ფერმერებისათვის

ამოცანა 10.7.

იმერეთის სოფლის მეურნეობის პროდუქციის დივერსიფიცირება საქართველოს განვითარების, ევროპასთან ინტეგრაციისა და საერთაშორისო ბაზრებზე მიმდინარე პროცესების გათვალისწინებით

ამოცანა 10.8.

სოფლის მეურნეობის სფეროში ინოვაციური მიდგომების იმპორტისა და ტექნოლოგიური სიახლეების დანერგვის ხელშეწყობა

ამოცანა 10.9.

ეკოლოგიურად სუფთა სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა

ამოცანა 10.10.

მიწის მფლობელთა შორის კოოპერაციის დანერგვა-განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 10.11.

მხარდამჭერი სადაზღვევო, ფინანსური და სხვა სახის პროგრამების განვითარება

ამოცანა 10.12.

ნიადაგის ნაყოფიერების გაზრდა, დაზიანებული სასოფლო-სამეურნეო ტერიტორიების აღდგენა და პროფილაქტიკის ღონისძიებების გატარება

მიზანი 11. სასოფლო კატეგორიის დასახლებების განვითარება

ამოცანა 11.1.

იმერეთის სოფლის კატეგორიის დასახლებებში საოჯახო მეურნეობების საქმიანობისა და მათი საჭიროებების შესწავლა

ამოცანა 11.2.

სოფლის კატეგორიის დასახლებების კავშირის გაძლიერება იმერეთის ურბანულ დასახლებებთან და მათთვის საჭირო, ხარისხიანი მომსახურეობის ადგილზე მიწოდება

ამოცანა 11.3.

მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ხელშეწყობა

ამოცანა 11.4.

სოფლებში არსებული საქმიანობების დივერსიფიკაცია, რათა მაცხოვრებლებს ჰქონდეთ შემოსავლების სხვადასხვა წყაროებიდან მიღების შესაძლებლობა

ამოცანა 11.5.

მიწების რეგისტრაციის დასრულება

ამოცანა 11.6.

საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება იმერეთის სოფლის კატეგორიის დასახლებებში და მათი იდენტობის შენარჩუნება

ამოცანა 11.7.

საზოგადოების გააქტიურება სოფლის კატეგორიის დასახლებების განვითარებაში ჩასართავად

მიზანი 12. იმერეთის ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და ტურისტების მომსახურების დონის ამაღლება

ამოცანა 12.1.

დავით აღმაშენებლის სახელობის აეროპორტთან, რეგიონისა და საქართველოს სხვა ტურისტულ ცენტრებთან, ღირსშესანიშნაობებთან დამაკავშირებელი საავტობუსო მარშრუტების ამოქმედება და სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებებით (ავტობუსი, ავტომანქანა, ველოსიპედი, ა.შ.) მიღწევადობის გაუმჯობესება

ამოცანა 12.2.

რეგიონის ქალაქებისა და სოფლების გზებზე და მაგისტრალ-ტრასებზე ისტორიული და ბუნებრივი ძეგლების, ტურისტული ობიექტების მიმანიშნებელი საგზაო ნიშნების, საინფორმაციო დაფების, ტრანსპორტის გაჩერებებზე კი ტრანსპორტის მოძრაობის გრაფიკის აღმნიშვნელი მინიმუმ ორენოვანი ფირნიშების და აზრების დამონტაჟება

ამოცანა 12.3.

ტურიზმის სხვადასხვა სახეობებისათვის (მონადირეების, მეთევზეების, კემპინგები და ა.შ.) საჭირო ინფრასტრუქტურის (საპირფარეშოები, მანქანების პარკირების ადგილები და ა.შ.) განვითარება

ამოცანა 12.4.

ტურისტული ინფორმაციის გავრცელების წერტილების შექმნა ყველა ტურისტულ ღირსშესანიშნაობასთან, გაჩერების ადგილებთან, სატრანსპორტო კვანძთან და ა.შ.

ამოცანა 12.5.

იმერეთის განვითარებით დაინტერესებულ და ტურისტულ სექტორში მოქმედ ორგანიზაციებს შორის კოორდინაციის გაუმჯობესება

ამოცანა 12.6.

ტურისტული კლასტერის შექმნა და განვითარება

ამოცანა 12.7.

განთავსების ადგილების და კვების ობიექტების რაოდენობის გაზრდისა და მათი მომსახურებისა და პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა

ამოცანა 12.8.

ისტორიული და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების რეაბილიტაცია და მიმდებარე ტერიტორიების კეთილმოწყობა

ამოცანა 12.9.

რეგიონის ტურისტული ღირსშესანიშნაობების და ტურისტული ობიექტების, ასევე ტურისტული შესაძლებლობების განვითარების გეგმებისა და პროგრამების შემუშავება

ამოცანა 12.10.

ტურიზმის სექტორში დასაქმების პერსპექტივებისა და რეგიონის შესაძლებლობების შეფასება; დასაქმებული პერსონალის მომზადება-გადამზადების ხელშეწყობა

ამოცანა 12.11.

ტურისტული ინფრასტრუქტურის ობიექტების, მენეჯერებისა და პერსონალის, ტურისტულ სექტორში არსებული ბიზნესების საუკეთესო მაგალითების იდენტიფიცირება და წარმოჩენა

ამოცანა 12.12.

ტურისტული შესაძლებლობების შემფასებელ რეიტინგებში მონაწილეობა

ამოცანა 12.13.

ტურიზმის განვითარების მხარდაჭერი რეგიონული და მუნიციპალური პროექტების განხორციელება; ეროვნულ და საერთაშორისო პროგრამებში ტურიზმის სექტორის ადგილობრივი წარმომადგენლების მონაწილეობის მხარდაჭერა

მიზანი 13. ტურისტული პროდუქტების შექმნა და იმერეთის რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების პოპულარიზაცია

ამოცანა 13.1.

რეგიონის ტურისტული ღირშესანიშნაობების შესახებ ინფორმაციის გასავრცელებლად ინტერნეტრესურსების, ტურისტული რუკების, გზამკვლელების, ტურისტული მარშრუტების, მობილური აპლიკაციების, ხმოვანი გიდების, სარეკლამო რგოლების და სხვა საინფორმაციო პროდუქტების მომზადება სხვადასხვა ენაზე

ამოცანა 13.2.

საინფორმაციო კამპანიის განხორციელება იმერეთის ტურისტულ შესაძლებლობების შესახებ იმ ქალაქებში, სადაც ხორციელდება ფრენები დავით აღმაშენებლის სახელობის აეროპორტიდან; საქართველოს ეროვნული ტურიზმის სააგენტოსთან ერთად მონაწილეობა რეგიონისთვის მნიშვნელოვან გამოფენებში

ამოცანა 13.3.

ტუროპერატორების, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების, პოტენციური ვიზიტორებისათვის იმერეთის რეგიონის ტურისტული შესაძლებლობების გაცნობა

ამოცანა 13.4.

სხვადასხვა სახის და მასშტაბის სპორტულ შეჯიბრებების, ფოლკლორული ფესტივალების, მუნიციპალიტეტების ღირსშესანიშნავ დღეებზე ღონისძიებების ჩატარების მხარდაჭერა

ამოცანა 13.5.

კულტურული, სათავგადასავლო, სამკურნალო, რელიგიური, სასოფლო, ეკო, სპორტული და სხვა ტურისტული მარშრუტების ორგანიზების ხელშეწყობა, ტურისტული მარშრუტების შექმნა

ამოცანა 13.6.

ადგილობრივი ტრადიციული ნაწარმისა და სუვენირების წარმოებისა და გაყიდვების რეგიონული ქსელის განვითარება; მათი წარმოებისას ტრადიციისა და თანამედროვე მოთხოვნების შერწყმა.

ამოცანა 13.7.

კეთილმოწყობილი კემპინგის პუნქტების რეგიონული ქსელის შექმნის ხელშეწყობა

მიზანი 14. იმერეთის თანამშრომლობის გაძლიერება საქართველოს რეგიონებთან და კავშირების გაუმჯობესება საერთაშორისო დონეზე

ამოცანა 14.1.

რეგიონის მოსახლეობისა და ბიზნესის მომსახურების გაუმჯობესება მეზობელ და საქართველოს სხვა რეგიონებთან თანამშრომლობით

ამოცანა 14.2.

რეგიონის შესაძლებლობების გამოსაყენებლად საქართველოს რეგიონებთან ერთობლივი პროექტების განხორციელება სხვადასხვა სფეროში

ამოცანა 14.3.

რეგიონის მომზადება ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების, ასევე ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების ხელმოწერის შემდეგ წარმოქმნილი ახალი შესაძლებლობების, გამოწვევების გამოყენების მიზნით

ამოცანა 14.4.

დავით აღმაშენებლის სახელობის აეროპორტში ფრენების რაოდენობის გაზრდა; რკინიგზისა და სხვა სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენებით რეგიონში ჩასულთა რაოდენობის გაზრდისაკენ მიმართული ღონისძიებების განხორციელების ხელშეწყობა

ამოცანა 14.5.

იმერეთში სამუშაოდ, სასწავლებლად და სხვა მიზნით ჩამოსული უცხოელი ვიზიტორებისადმი კეთილგანწყობილი გარემოს შექმნა

ამოცანა 14.6.

რეგიონის ბრენდკოდის შექმნა საერთაშორისო დონეზე კომუნიკაციისათვის

ამოცანა 14.7.

რეგიონის შესახებ მრავალენოვანი ინფორმაციის მომზადება და გავრცელება სხვადასხვა წყაროებით

ამოცანა 14.8.

სხვადასხვა სფეროში სპეციალური პროგრამების განხორციელება საქართველოში მცხოვრებ უცხოელებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გაღრმავების მიზნით

ამოცანა 14.9.

რეგიონის ადმინისტრაციისა და მუნიციპალიტეტების გააქტიურება საერთაშორისო ქსელებში; იმერეთისა და რეგიონის მუნიციპალიტეტების პარტნიორობის გაფართოება და პარტნიორობთან ერთად ერთობლივი პროექტების განხორციელება.